

Møteinnkalling nr. 11/2013

Utvalg: Formannskapet - Bjugn kommune
Møtested: Tinbua, Rådhuset
Møtedato: 15.10.2013
Tid: 13:00

Forfall meldes til utvalgssekretær Solfrid Lund som sørger for innkalling av varamedlemmer. Varamedlemmer møter kun ved spesiell innkalling.

Innkalling er sendt til:

Navn	Funksjon	Representerer
Arnfinn Astad	Ordfører	BK-AP
Hans Eide	Varaordfører	BK-SP
Anne Torill Rødsjø	Medlem	BK-AP
Jostein Tårnes	Medlem	BK-AP
Gerd Hegvik	Medlem	BK-SP
Sissel Eide Fremstad	Medlem	BK-AP
Torill Nesfossen Madsø	Medlem	BK-KRF
Barbro Brønner Eikset	Medlem	BK-V
Per Odd Solberg	Medlem	BK-B
Tore Melhuus	Medlem	BK-H
Walter Braa	Medlem	BK-FRP

Saksnr.	Innhold	Lukket
	Referatsaker:	
RS 13/61	Offentlig skjenkebevilling på Mølnargården 08.11.13	
	Saker til behandling:	
PS 13/38	Uttalelse til foreløpige konsekvensutredninger kampflybasen	
PS 13/39	Lokale forhandlinger 2013 - godkjenning protokoller	X
PS 13/40	Klage - avslag på startlån i forbindelse med refinansiering av lån og utbedring av bolig	X

Referatsaker:

RS 13/61 Offentlig skjenkebevilling på Mølnargården 08.11.13

Saker til behandling:

Saker til behandling:

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
13/38	Formannskapet - Bjugn kommune	15.10.2013

Saksbehandler: Tor Langvold

Uttalelse til foreløpige konsekvensutredninger kampflybasen

Vedlegg:

- 1 Uttalelse befolkning helse
- 2 Samfunnsdelen - Vi staker ut en vei for folkehelsearbeidet
- 3 Folkehelseprofil
- 4 Uttalelse om kulturminner, kulturlandskap, friluftsliv e.t.c.
- 5 Uttalelse landbruk
- 6 Uttalelse lokal og regional utvikling og arealbruk
- 7 Uttalelse naturmiljø
- 8 Uttalelse støy
- 9 Uttalelse transport
- 10 Uttalelse vannforsyning

Sakens bakgrunn og innhold:

Stortinget vedtok i juni 2012 at Ørland Hovedflystasjon skal utvikles til hovedbase for Norges nye kampfly, F 35, og vil representere en kraftsamling for det framtidige luftforsvaret.

Som følge av dette er det behov for ny reguleringsplan for Ørland Hovedflystasjon.

Arbeidet med reguleringsplan med konsekvensutredning (KU) skal bidra til at utbyggingen av kampflybasen på Ørland dekker Forsvarets behov, samtidig som miljø- og samfunnsinteresser ivaretas på best mulig måte.

Utarbeidelse av reguleringsplan med KU er en del av plan- og utredningsarbeidet som Forsvarsbygg skal gjennomføre i forbindelse med bygging av kampflybasen. Formålet med arbeidet er å avdekke tiltakets virkning på miljøet og på samfunnet.

De tema som utredes i konsekvensutredningen er i henhold til det som ble fastsatt i Planprogram for Ørland Hovedflystasjon, vedtatt i mai i år.

Hensikten med konsekvensutredningen er å utrede og dokumentere endringen i konsekvens, sammenlignet med dagens situasjon (Forsvarets aktivitet i 2012), for en rekke tema som berører utbyggingen, både på og utenfor flystasjonens område.

Forsvarsbygg har valgt å utarbeide konsekvensutredningen med rapporter på ulike temaer, som dekker følgende områder:

- Anleggsfasen
- Arealbruk og regional utvikling

- Befolkningens helse
- Energi
- Grunnforurensning
- Kulturminner og kulturmiljø
- Landbruk
- Landskap
- Naturmiljø
- Nærmiljø og friluftsliv
- Støy
- Transport

De foreløpige temarapportene til konsekvensutredning er nå forelagt interessenter til uttalelse. Rapporter og sammendrag ligger tilgjengelig på hjemmesiden til Forsvarsbygg: www.forsvarsbygg.no

Vurdering:

Gjennom vedtaket om å utvikle Ørland Hovedflystasjon til Norges framtidige kampflybase, er forsvarskommunene Bjugn og Ørland gitt en særskilt oppgave. Det er i disse to kommunene at miljø- og samfunnsinteresser i størst grad blir berørt. Både i forhold til arealbehov og miljøbelastninger er det helt klart Ørland som blir mest berørt. Flystasjonen beslaglegger stort areal, og tiltaksområdet har et totalareal på 4 601 daa. Beregninger av støysoner som de nye kampflyene fører med seg, viser at det er Ørland som får de store utfordringene også her. I tillegg til støyproblematikken, er det også en utfordring for de nære omgivelser utslipp fra flyene, særlig i avgangsfasen. Utfordringene er kjent. Det har vært jagerfly på Ørlandet siden 1954.

Det er ingen tvil om at Bjugn har kvaliteter som kan veie opp for noen av de utfordringer som Ørland står overfor. Gjennom den nylig vedtatte kommuneplanens arealdel, er det lagt tilrette for å opparbeide nye boligområder, ivareta og videreutvikle områder for en aktiv fritid og videre lagt tilrette for nye næringsarealer.

Administrasjonen har i dialog med Forsvarsbygg vurdert at det er følgende temaer som det er viktig at Bjugn kommune gir tilbakemelding på:

- Befolkningens helse
- Kulturminner og kulturmiljø
- Landbruk
- Lokal og regional utvikling - og arealbruk
- Naturmiljø
- Støy
- Transport
- Vannforsyning

Temaet vannforsyning er ikke en egen rapport fra Forsvarsbygg sin side, men dette er et vesentlig tema for Bjugn siden kommunen har ansvar for vannforsyning i begge forsvarskommunene, og derigjennom til de anlegg Forsvaret har behov for i dette området.

Bjugn kommune ber derfor om at Forsvarsbygg lager en egen temarapport om vann.

Folkehelseperspektivet:

Dette omtales i notatet som omhandler befolkningens helse.

Oppsummering:

Uttalelsene følger som vedlegg til saken.

Ordførerens innstilling:

1. Formannskapet i Bjugn vedtar de fremlagte uttalelsene til foreløpige konsekvensutredninger fra Forsvarsbygg.
Uttalelsene oversendes Forsvarsbygg som hørings svar fra Bjugn kommune.
Bjugn kommune bemerker at tiden fra rapportene ble presentert i møte 24.09.13 til høringsfristens utløp 10.10.13 er kort når høringen innbefatter politisk behandling.
2. Bjugn kommune ber om at Forsvarsbygg lager en egen temarapport om vann med tilhørende KU.
3. Bjugn kommune krever at en tilnærmet lik andel av antall forsvarsboliger som Forsvaret skal bygge, blir bygd i Bjugn kommune. Bjugn kommune vil skaffe til veie nødvendig utbyggingsareal.
4. Bjugn kommune som forsvarskommune ønsker en tett dialog med Forsvarsbygg i bearbeidingen av hørings svarene.

Helse

I det følgende Bjugn kommunes kommentarer til konsekvensutredning om befolkningens helse.

Konsekvensutredningen har et svært stort fokus på støy. Dette er naturlig, og det er betryggende at dette temaet blir løftet opp og frem i lyset. Sett fra Bjugn sin side, burde også Nes og Tarva vært omfattet i drøftingsdelen. Selv om disse landområdene ikke er innenfor rød/ gul støysone, vil man naturlig forvente at disse områdene vil merke en økning av flystøy i årene som kommer. Betydningen av forebyggende tiltak som nevnt i utredningen vil dermed også gjøre seg gjeldende for innbyggere bosatt på disse områdene.

Tidlig etter Stortingets vedtak om plassering av kampflybasen, var Bjugn og Ørland på "studiereise" til Rena. Rådet derfra var entydig: Sørg for å god kapasitet, og kompetanse, i det psykiske helsearbeidet. Konsekvensutredningen avdramatiserer dette behovet ut i fra erfaringene med soldater etter utenlandstjeneste. Dette blir et for entydig utgangspunkt. Med tanke på forventet økt innbyggertall, sett sammen med kunnskapen om befolkningens helse og hvilke plager befolkningen har, er det betimelig å også forvente økt behov for psykisk helsehjelp.

Konsekvensutredningen kan ikke vise til folkehelseprofil fra Bjugn. Denne profilen finnes om alle norske kommuner, - også for Bjugn. Vedlagt

I konsekvensutredningen drøftes rekrutteringsutfordringen som Bjugn og Ørland står overfor. Sykestue for forsvarrets ansatte, og hvorvidt denne skal plasseres innenfor eller utenfor gjerdet, nevnes så vidt også. Bjugn kommune mener en løsning der man bygger opp egne tjenester for forsvarrets ansatte innenfor gjerdet, vil forsterke rekrutteringsutfordringene kommunene står overfor. Man bør henstille til at helsetjenester som forsaret har behov for, blir etablert gjennom å bygge på eksisterende infrastruktur i de sivile helsetjenestene. En felles helsetjeneste som betjener alle, uavhengig om det er fra det militære eller det sivile, vil ha langt bedre vilkår hva gjelder rekruttering, kompetanse og kvalitet.

Folkehelsestrategiene for de to kommunene er svært like selv om strategiene beskrives med ulike ord. Begge kommuner har fokus på barn og unge. I forarbeidene til Bjugn kommunes samfunnsdel i kommuneplanen, ble det gjennomført et eget arbeid om folkehelse. Notatet er vedlagt.

Temaet støy og barns læring er gitt et eget avsnitt i konsekvensutredningen. Ingen av skolene og barnehagene i Bjugn vil bli særlig berørt av støyproblematikken.

Tilstrekkelig opprusting av det kommunale tjenesteapparatet vil være det avgjørende suksesskriteriet i årene som kommer. Dette gjelder naturligvis helsetjenestene, men også barnehage - og skolene og kulturskolene. Sistnevnte betraktes som en svært viktig premissleverandør for en trygg og god oppvekst i Bjugn. En slik nødvendig opprusting må skje i løpet av relativt kort tid, slik at "alle nye" innbyggere opplever å møte lokalsamfunn som er klare til å ta imot dem. Innenfor helsetjenestene er det særlig helsestasjons-/ skolehelsetjenestene (inkl jordmor og psykisk helse) som vil kunne oppleve økt etterspørsel. I tillegg må man sørge for at fastlegeordningen har god nok kapasitet. I tillegg også det psykiske helsearbeidet for voksne slik nevnt ovenfor. Kommunene bør sammen med

Forsvaret og Fosen Helse utarbeide en felles strategi for hvordan denne utfordringen skal møtes. Man bør avklare om kommunene skal løse disse hver for seg, sammen eller om dette skal legges dette til Fosen Helse.

Natur, friluftsliv og betydningen av å ha gode rekreasjonsområder er viktig. Slike finner vi i rikt monn i begge kommunene. Foruten noen tidsbegrensede reduksjoner for Nes og Tarva, vil ikke kampflybasen redusere verdien av eksisterende rekreasjonsområder i Bjugn. Kommunene har rekreasjonsområder som utfyller hverandre.

NOTAT

Vår ref.
23556/2011/140/SIVAND

Dato
30.11.2011

Til:
Lisa Ekmann Arealbruk

Notat - Folkehelse

Vi staker ut en vei for folkehelsearbeidet i Bjugn

Innledning

Bakgrunnen for utredningsarbeidet er to delt:

1. I forarbeidet til kommuneplanprosessen (planstrategien) har kommunestyret i Bjugn sagt at Folkehelse skal ha en betydelig rolle.
2. Folkehelse Fosen, som er en avdeling under Fosen DMS, har bedt om at alle deltakerkommunene etablerer hver sin tverrfaglige folkehelsegruppe.

Notatet er først og fremst en bestilling knyttet til kommuneplanprosessen. Arbeidet vil allikevel danne grunnlag for det videre oppfølgingsarbeidet som må kunne forventes i oppfølgingen av planen.

Arbeidsmetode

Rådmannen nedsatte en folkehelsegruppe som skulle utrede og komme med anbefalinger til hvordan folkehelsearbeidet skal følges opp i vår kommune.

Følgende personer ble oppnevnt:

Jorunn Eide, Unn Kristin Listog Sundet, Inger Grete Skogen, Bjørnar Groven, Bjørnar Harøy og Siv Iren Stormo Andersson. Sistnevnte har fungert som sekretær i gruppen. (Bjørnar Harøy og Bjørnar Groven har ikke hatt anledning til å delta i møtene)

I tillegg til dette ble både ungdomsrådsrepresentanter og Bjugn Næringsforum invitert til å delta i arbeidet.

Det ble lagt opp en møteplan med relativt hyppige møter.

Det første møtet handlet om kunnskapsinnhenting og fikk tittelen "*hva i all verden er folkehelse?*"

På dette møtet deltok Sør - Trøndelag fylkeskommune v/ Jon Tore Vik og Kristin Prestvold og Folkehelse Fosen v/ Karin Størset og Torgeir Schmidt-Melbye

Møte 2 og 3 handlet om bearbeiding av inntrykkene fra det første møtet, og man kom frem til noen tema / områder som utkrystalliserte seg. Disse temaene var folkehelse i fht

- Kulturminner

- Behovet for politisk forankring og kunnskapsformidling til politikere
- foreldre - barn
- skolehverdagen
 - - uteområdet
 - betydning av mat underveis i skoledagen
 - psykisk helse
- hindre frafall i idretten
- arealplanlegging
 - utforming og universell tilgjengelighet
- Tilrettelegging for lag og foreninger
 - Stimulere til frivillig innsats
 - Inngå avtaler med frivillige lag og foreninger dersom lagets kjerneaktivitet kan bidra til bedre helse for enkeltpersoner eller grupper - når slike avtaler gjøres, må laget påskjønnes

I møte tre så vi at behovet for at sterkere og tydeligere medvirkning fra barn og unge. Gruppen valgte da å stanse opp i forhold til møteplanen, og i stedet fokusere på å møte ungdommer på deres arena. Det ble derfor besluttet at gruppens sekretær skulle møte elevrådene på Botngård skole og Vallersund oppvekst senter, og med ungdomsrådet. Det har dessverre ikke lyktes oss å komme i dialog med ungdomsrådet.

Folkehelsegruppen har også valgt å vie lovens krav oppmerksomhet, og har valgt å be om kommuneoverlegen om aktuell helsestatistikk. I tillegg har vi valgt å be om oversikt over hvor mange familier/ antall barn som lever under fattigdomsgrensen i Bjugn i dag.

Arnt Ivar Kverndal har bistått gruppens sekretær i prosessveiledning underveis i arbeidet.

Bakgrunn/ fakta om temaet

Folkehelseloven skal bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse. Loven er sammen med helse og omsorgstjenestelovens forebyggingsbestemmelser de rettslige virkemidlene for å nå samhandlingsreformens mål om å fremme folkehelse, forebygge sykdom og utjevne sosiale helseforskjeller. Det er fortsatt et stort potensial i å fremme folkehelse og forebygge sykdom og for tidlig død, og det er et samfunnsansvar å bidra til god helse i hele befolkningen.

"Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid." (Kap 1 §1 Formål, Lov om folkehelsearbeid)

Den nye loven løfter frem fem grunnleggende prinsipper for folkehelsearbeidet:

1. Utjevning av sosiale helseforskjeller
2. "helse i alt vi gjør" (Health in all Policies)
3. Bærekraftig utvikling
4. Føre-var
5. Medvirkning

Kommuner har et sterkt ansvar i folkehelsearbeidet selv om loven retter seg mot alle forvaltningsnivåer. Regelverket legger til rette for bedre samordning på tvers av

forvaltningsnivåer og på tvers av sektorer. Loven bygger på, og er samordnet med plan- og bygningsloven, og den legger tilrette for politisk forankring av folkehelsearbeidet.

Folkehelseloven gir kommuner ansvar for å fremme folkehelse. Mens kommunehelsetjenesteloven la oppgavene direkte til helsetjenestene i kommunen, er nå ansvaret løftet til kommunen som sådan. **Dette innebærer at helsehensyn skal integreres i beslutningsprosesser og i utøvelsen av rollen som eier av virksomhet og eiendom, arbeidsgiver, utviklingsaktør, tjenesteyter m.v.**

"Oppdraget"

Med utgangspunkt i identifiserte folkehelseutfordringer skal kommunen fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet. Den lokale folkehelsepolitikken skal forankres i kommuneplanens samfunnsdel.

Bakgrunnen for at folkehelse har fått så stor plass i planstrategien er at man i oppfølgingen og bearbeidingen av Samhandlingsreformens overordnede mål, har innsett at det må tas langt mer systematiske grep om folkehelsearbeidet. Først da kan vi hindre en uønsket økt etterspørsel etter helsetjenester. Denne erkjennelsen har ført til at kommunen har fått (enda) en ny lov som bl.a beskriver kommunens plikt til å drive med samfunnsplanlegging som fremmer helse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Loven skal sikre at kommunen setter i verk tiltak og samordner virksomheten i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte.

Fra å tenke at forebygging og folkehelse er noe helsevesenet skal ta seg av, skal nå "alle" tenke helse i alt vi gjør. Det høres enkelt og naivt ut, men vi skal også forstå realiteten i dette. Og noen skal regissere og dirigere arbeidet.

For å kunne være i stand til å løse, tenke og planlegge i tråd med folkehelseloven, MÅ kommunen ha nødvendig kompetanse på området. Det er derfor på sin plass med noen enkle definisjoner:

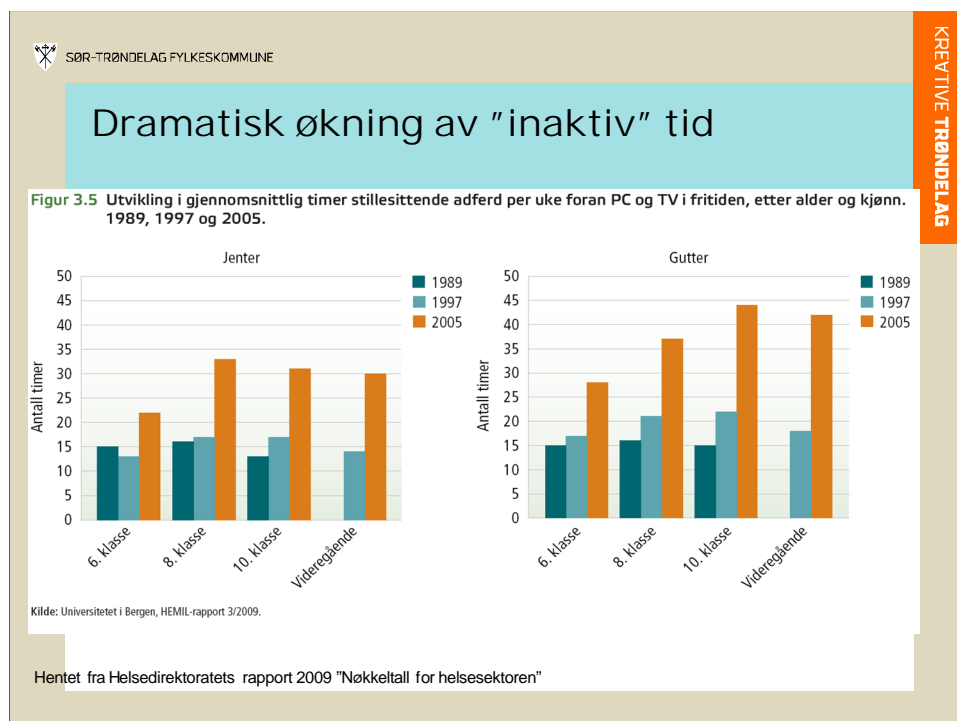
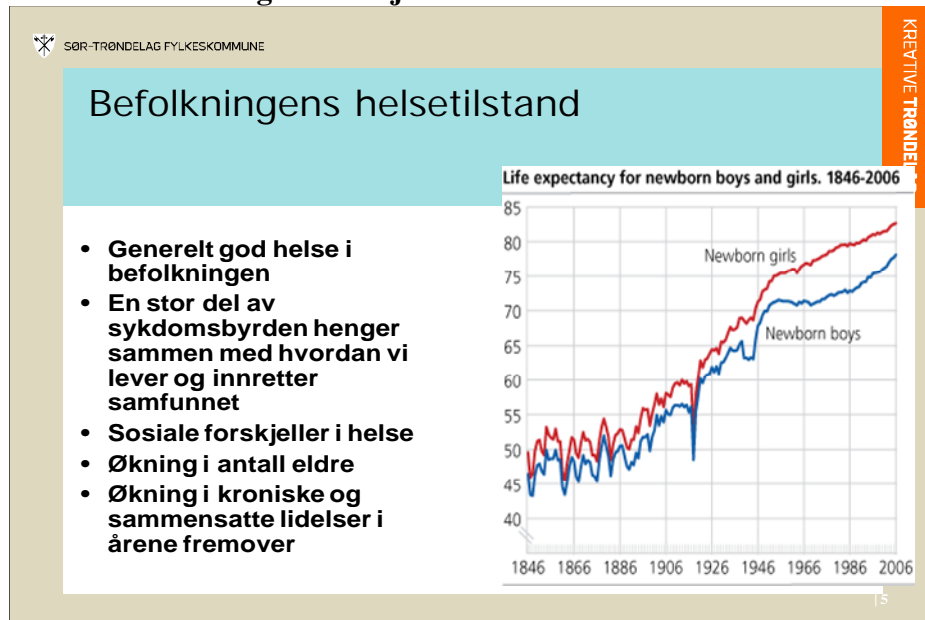
Folkehelse

Befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning

Folkehelsearbeid

Samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse og beskytter mot helsetrusler. Samt arbeide for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Noen av utfordringene - nasjonalt bilde

Bildene over viser to av mange utfordringsbilder som illustrer noe av utfordringen vi står overfor.

En viktig forutsetning før vi kan ta neste steg;

Politisk forankring og politiske strukturer som fokuserer på kunnskap om og strategier i fht kunnskapen de blir gitt.

Ikke alt var bedre før i tiden. Allikevel hadde man strukturer som bidro til god kunnskap, særlig hos politikerne. Folkehelsegruppen tenker da særlig på funksjonen som den gamle kommunelegen hadde i/ overfor helse og sosialstyret. I dag er det få, om noen, naturlige arenaer hvor kommunelegens kunnskap og oversikt formidles til de folkevalgte. Man mener at de gamle strukturene på en bedre måte sikret at politikerne visste om farer og fordeler når de skulle beslutte i saker, og vi spør oss om ikke tiden er inne for å ta ett steg tilbake i så henseende. Folkehelseloven pålegger kommunen å ha oversikt over

- opplysninger som statlige myndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelige for oss

- ha oversikt og kunnskap om de kommunale helse- og omsorgstjenestene
- kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse
- identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold

Men hvem er kommunen og beslutningstakere, om det ikke skulle involvere de folkevalgte?! Oversikten og kunnskapen om de ulike faktorene jf listen over, må derfor danne grunnlag for drøftinger av kommunens folkehelseutfordringer, og vi må kunne anvende denne kunnskapen til å lage mål og strategier for folkehelsearbeidet. Det er forventet at kommunen iverksetter tiltak for å imøtekomme de folkehelseutfordringer som kommunen/ lokalsamfunnet står overfor. Det være seg innenfor oppvekst- og levekårsforhold, boligpolitikk, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol og rusmiddelbruk.

Men hva gjør vi med all denne informasjonen om vi ikke følger opp i forhold til den kunnskap vi blir gitt?

Folkehelsegruppen anbefaler derfor at kommunen sikrer en politisk struktur som ivaretar kunnskap om de lokale folkehelseutfordringene. Det anbefales at dette systematiseres i årshjul på lik linje som budsjettarbeid, årsmelding, strategimøter mv.

Visjon og målsetting(er)

Det gode folkehelsearbeidet bringer samfunnet vårt inn i en fremtid der vi er litt sunnere og opplever å leve håndterbare, forståelige og meningsfulle liv.

1. Folkehelsearbeidet får et høyt prioritert fokus i utvikling av tjenester og støttetjenester i Bjugn kommune.
2. Beslutningstakere i Bjugn kommune vet hvordan folkehelseansvaret kan forvaltes på "sine" enheter og har foretatt bevisste valg som ivaretar dette.
3. Lokalsamfunnene, herunder næringsdrivende og frivillige organisasjoner, bidrar i folkehelsearbeidet gjennom å gripe fatt i sin del av ansvaret
4. Kommunen prioriterer tiltak som fremmer gode og sunne oppvekstvilkår for barn og unge

Avgrensning

Sykefravær -

Sykefraværproblematikken er åpenbar både for Bjugn kommune og for øvrige arbeidsgivere i Bjugn. Folkehelsegruppen har allikevel valgt å avgrense notatet i forhold til sykefraværarbeid. Man er kjent med at dette har så stor oppmerksomhet gjennom det pågående IA arbeidet gjennom det tidligere Kvalitetskommuneprogrammet og nå programmet "Sammen for en bedre kommune", at vi velger å ikke kommentere dette ytterligere men har tillit til at det pågående gode arbeidet vil fortsette.

Stor andel av uføretrygdede

Den vedlagte folkehelseprofilen viser at Bjugn kommune har en stor andel av uføretrygdede. Vi skal senere i notatet argumentere for at Bjugn sitt fokus i folkehelsearbeidet særlig skal rette seg mot barn og unge. Folkehelsegruppen har derfor valgt å ikke fokusere på tiltak som direkte retter seg mot å få flere uføretrygdede tilbake i arbeid.

Gjør som barnehagene!

Barnehagene i Bjugn fremstår for folkehelsegruppen som de tjenesteyterne som i større grad enn alle andre "lever ut" folkehelseansvaret. Andre enheter bør lære, og la seg inspirere, av det arbeidet som barnehagene gjør i forhold til å sikre fysisk aktivitet, frisk luft og sunne gode måltider. Ikke for å undervurdere, snarere for å løfte frem barnehagene som ett godt forbilde, har folkehelsegruppen valgt å ikke fokusere på barnehagene i denne omgang.

Helsevesenets innsats

Selv om helse skapes på mange ulike arenaer, har helsetjenesten en viktig rolle i folkehelsearbeidet. I kraft av sin kompetanse er helsetjenestene en sentral pådriver i det tverrsektorielle folkehelsearbeidet. Helsetjenestens innsats for folkehelsearbeid kan deles i primær og sekundærforebyggende arbeid. Sekundærforebyggende tiltak som retter seg mot personer i symptomfri fase eller med faresignaler og begynnende uhelse, defineres som folkehelsearbeid. Forebyggende innsats i klinisk symptomgivende fase for å hindre tilbakefall av en sykdom er ikke definert som folkehelsearbeid, men er like fullt en viktig del av helsetjenestens arbeid.

Selv om helsetjenestene vil måtte ha, og innta, en betydelig rolle i kommunens folkehelsearbeid, velger folkehelsegruppen å IKKE definere helsevesenets rolle og innsats i kommunens folkehelsearbeid som en egen strategi/ høyt prioritert oppgave. Dette velger vi av to årsaker:

1. Unngå at helsevesenets innsats skal bli en sovepute for de øvrige enhetene
2. I den grad det er noen i kommunen som kan sitt folkehelsearbeid, så er det helsevesenet. Nå er tiden inne for at andre tilegner seg av helsevesenets kunnskap for å styrke sin egen innsats for folkehelsen.

Drøfting

Kulturminnene - tenk at en gravrøys kan bidra til bedre helse

Opplæring og bevisstgjøring av Bjugn besitter en kulturminnerikdom har vært et "løft" for samtlige medlemmer av folkehelsegruppen. Denne bevisstgjøringen i kombinasjon med kunnskap om hvor stor betydning kulturminner kan ha for flere dimensjoner i et menneskes liv, i forhold til å berike turopplevelsen, opplevelsen av historisk tilknytning og stolthet over stedet vi bor, har gjort at gruppen er overbevist om at vi besitter en ressurs som kan bidra positivt til vår folkehelse. Ressursene ligger der, det gjenstår bare å ta de i bruk og sørge for at informasjon om disse gjøres tilgjengelig. Behovet for å gjøre disse tilgjengelig styrkes bare gjennom "folkehelseutredningen"; turen vi må gå på, kan med fordel berikes av kulturminner!

Ekspertgruppen som jobber med kulturminner må være med å vurdere hvilke kulturminner som skal frem i lyset. Systematisk "bruk av" kulturminner kan bidra til å fremme både mental og fysisk helse, men også bidra til å fremme bolyst, identitet og tilhørighet til lokalsamfunnet vi bor og virker i. Folkehelsegruppen ser frem til at kulturminnerikdommen i Bjugn gjøres bedre kjent og tilgjengelig. Det vil kunne bidra til mye.

Problemet er at barna ikke velger de rette foreldrene

Foreldre - barn utfordringen er en viktig forutsetning for å lykkes med et godt folkehelsearbeid. Nær sagt "alt" står og faller på at foreldre og barn samhandler på en sunn måte og at foreldre følger opp i forhold til skole og fritid. Dette temaet er så omfattende og altomgripende at det

kunne være fristende å si at "dette overlater vi til tjenestene (barnehagene, helsestasjonen, skolene ol) å ivareta". Men nettopp fordi temaet er så viktig, mener folkehelsegruppen at vi må fremheve foreldre -barn fokuset i kommunens overordnede planverk. Gruppen innser at dette kan komme til å kreve en dreining av ressursbruk i årene som kommer.

Det anbefales derfor at det utarbeides tverrsektorielle strategier, mål og tiltak som kan bidra til å bryte uheldige sirkler og som støtter opp under foreldrerollen - både i forhold til lekser og skolegang, men også i forhold til betydningen av å ha en sunn og aktiv fritid.

Psykisk helse hos barn og unge

Psykisk helse - feltet ble betydelig styrket gjennom opptrappingsplanen for psykisk helse (1998-2008). Fokuset i opptrappingsplanen var å bygge opp behandlingstilbud, særlig for de med alvorlige psykiske lidelser og sammensatt problematikk. Barn og unges psykiske helse ble også omfattet av opptrappingsplanen, men arbeidet med å forebygge psykiske helseplager fikk lite fokus. Nå er tiden inne for å satse sterkere på forebyggende strategier på dette området. Folkehelsegruppen i Bjugn slutter seg til Folkehelse Fosen sin prioritering og anbefaler at også Bjugn prioriterer å fokusere på barna!

Når forebyggingsarbeidet skal styrkes, må det sørges for tidlig identifisering av psykiske problemer, og bevisstheten om den psykiske helsens betydning på alle andre samfunnsområder må økes.

Hva er psykisk helse?

Psykisk helse refererer til utvikling av og evnen til å mestre tanker, følelser, atferd og hverdagens krav. Det handler om emosjonell utvikling, evne til velfungerende sosiale relasjoner og fleksibilitet. God psykisk helse handler om livskvalitet, å føle seg vel med andre, ha positive følelser om andre og evne til å møte livets utfordringer. (IS-1846. Helsedirektoratet, s 112)

Psykiske lidelser oppstår i en vekselvirkning mellom arvelige faktorer, personlige egenskaper og miljømessige risiko - og beskyttelsesfaktorer. Man antar at nivået av risiko og beskyttelsesfaktorer i et samfunn har mer å si for nivået av psykiske helseproblemer enn de arvelige faktorene. **Det helsefremmende arbeidet dreier seg da om å bedre helse gjennom å redusere risikofaktorer og øke de beskyttende faktorene.**

Når det gjelder barn og unges psykiske helse er foreldrenes psykiske helse og sosiale livssituasjon en sentral påvirkningsfaktor. Forebyggende tiltak rettet inn mot voksne vil således også virke positivt inn på barn og unges psykiske helse. Helsepersonell som arbeider med voksne med psykiske lidelser, fikk 1. januar 2010 innskjerpet plikten til å bidra til at barn som er pårørende får nødvendig oppfølging.

For å sette oss i stand til å styrke og fremme det forebyggende psykiske helsearbeidet er det en forutsetning med økt kompetanse om psykisk helsearbeid i de fleste ledd av organisasjonen. Dette gjelder særlig blant medarbeidere som daglig arbeider med barn og unge, men som ikke er en del av helsetjenesten. Folkehelsegruppen anbefaler at kompetanseheving om psykisk helsearbeid i skoler og barnehager blir prioritert.

Dissestativ, men bare for de minste ! - har vi tilrettelagt for sunne ungdomsaktiviteter?

Gjennom dialogen med ungdommene ved Botngård skole og på Vallersund oppvekstsenter er det særlig ett tema som er tydelig:

Gi dem en skolegård som fremmer lek og aktivitet, også for de på ungdomstrinnet.

Det er en selvmotsigelse av voksensamfunnet å sitte og være bekymret over fedme, latskap og frafall i idretten på den ene siden, mens vi på den andre siden IKKE gir de samme ungdommene mulighet til fysisk utfoldelse i skolegården.

Ungdommen etterspør slike tiltak!

Fotball er gøy, men det finnes også andre bra aktiviteter. Vi skal ikke slå oss på brystet og være fornøyd etter å ha satt opp en ballbinge. Ikke alle spiller fotball. Når ungdommene selv etterspør flotte alternativer som for eksempel klatrejungel og skateparker, er dette signaler vi bør ta å alvor. Ingen(!) av ungdommene vi har snakket med har bedt om filmrom/ spillerom og sofakroker. Derimot har de argumentert for at vi må tilrettelegge for aktivitet som appellerer til de som ikke lar seg friste av håndball og fotball.

Folkehelsegruppen anbefaler at det utarbeides en fireårig strategi med tilhørende tiltaksplan som tar behovet for tilrettelegging for fysisk aktivitet i skolegårdene på alvor.

Folkehelsegruppen har drøftet utfordringene knyttet til behovet for sunn mat i løpet av skolehverdagen. Ulike prosjekt med matservering har vært gjennomført på skolene og man har "bestandig" vært tilfreds med effekten dette har hatt på elever og læringsmiljø. Til tross for dette har man ikke vært i stand til å implementere de ulike matprosjektene inn i ordinær drift. Prosjektene har enten vært drevet av ildsjeler eller frivillige,- eller en kombinasjon av disse. Folkehelsegruppen er kjent med at enkeltskoler rundt om i landet har prioritert å gjennomføre skolemåltid. Samtidig er det usikkerhet knyttet til om det er lov å ta seg betalt for skolemåltid, i og med at skolehverdagen skal være gratis. Vi kommer allikevel ikke bort fra at noen skoler gjennomfører skolemåltid, noen med, andre uten foreldrebetaling. På samme måte som manglende tilrettelegging for morsom/ alternativ/ sprek fysisk aktivitet, har voksenmiljøet inntatt en selvmotsigende rolle hva gjelder skolemat; Vi er bekymret for at barn og unge ikke spiser nok og riktig mat. Men vi har så langt ikke vist stor nok vilje til å iverksette og prioritere relativt enkle tiltak for å imøtekomme behovet.

Folkehelsegruppen skylder å nevne at elevrådene er opptatt av at kantinedrift eller tilsvarende ikke må gå på bekostning av undervisningstid for elever.

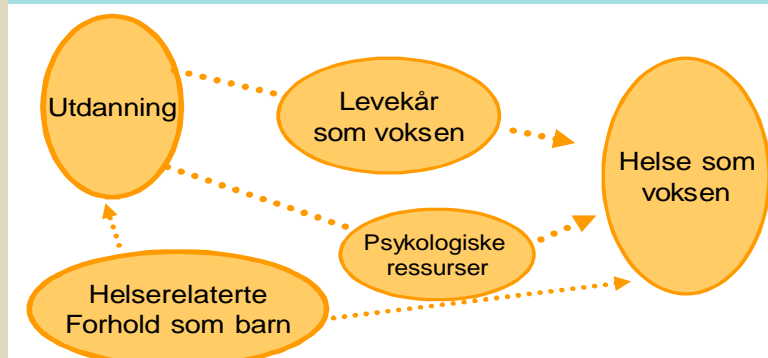
Folkehelsegruppen anbefaler at det øremerkes penger til skolemåltid for samtlige elever i skolene våre. Mulighetene for finansiering må sees i sammenheng med foreldrebetaling.

Sosiale helseforskjeller

Folkehelseprofilen som Folkehelsedirektoratet har produsert om Bjugn viser en tydelig utfordring; det er sosiale levekårsforskjeller i Bjugn. Man vet at levekårsforskjeller fører til ulikhet i helsetilstand. Det kan naturligvis være flere årsaker til at sosiale ulikheter oppstår. Folkehelsegruppen har valgt å fokusere på betydningen av å fullføre videregående skole, for derigjennom å settes i stand til å kunne forsørge seg selv. Vi ser av folkehelseprofilen at vi har relativt liten andel av mennesker med høyere utdanning, tilsvarende overrepresentasjon av innbyggere som kun har grunnskole. For å snu en trend vil det være nødvendig å bruke ressurser på å sikre at unge gjennomfører videregående opplæring. Folkehelsegruppen har tro på dette på sikt vil kunne gi positiv effekt på folkehelsen. Vi må samtidig kunne forvente at Sør-Trøndelag fylkeskommune, som eier og driver de videregående skolene, også tar dette folkehelseperspektivet inn i sitt overordnede planverk.

Folkehelsegruppen anbefaler at det utvikles strategier på tvers av forvaltningsorganene som har som mål å styrke arbeidet med å få elever gjennom treårig videregående opplæring.

Utdanning som årsak til helse

Et tilrettelagt samfunn? - hvordan arealplanlegging påvirker oss

Når lokalsamfunn skal utvikles, reguleres og lages, er det "noen" som avgjør hvordan ting skal bli. Vi må sikre at arealplanleggerne får nok kompetanse til å jobbe tverrfaglig, bli aktive lyttestposter som tar inn over seg hvilke behov og funksjoner som skal løses gjennom utformingen.

Enten vi snakker om tilgang til kulturminner, om turstier, utforming av skolegårder, trafiksikkerhet eller boligpolitikk, vil det involvere arealplaneleggerne. Begrepene tilgjengelighet og universell utforming er etablerte, men man er usikker på om man har en omforent forståelse av begrepens innhold.

Folkehelsegruppen anbefaler at universell utforming og tilgjengelighet blir en del av kompetansebyggingen hos kommunens arealplanleggere.

Frivillig, men ikke for enhver pris

I Bjugn finnes det mange frivillige lag og organisasjoner. En kommunal politikk som bevisst understøtter det frivillige engasjementet i slike organisasjoner er viktig. Mennesker som engasjerer seg i frivillig arbeid av ulikt slag bidrar til at vårt samfunn får en liten x-faktor. Det er ikke tvil om at menneskene bak, i og rundt de frivillige organisasjonene besitter store menneskelige ressurser. Særlig innenfor idrett og korps har nok mange engasjerte voksne bidratt til at andres barn har fått en litt bedre oppvekst enn de ellers ville ha hatt. Betydningen av å få være med, bli sett og å bli akseptert er uvurderlig for alle barn, og vi vet at ikke alle har foreldre som evner å følge opp like godt.

Folkehelsegruppen anbefaler at det utvikles en egen strategi/ egen retningslinjer for lag og organisasjoner som er villig til å legge særlig tilrette for å sikre at barn og unge får bli med.

Konklusjoner

Bjugn kommune har gjennom de siste 20 årene hatt en bevissthet rundt betydningen av gode oppvekstvilkår for barn og unge. Folkehelsegruppen ser ingen grunn til at vi skal endre på dette; barna er de viktigste innbyggerne i Bjugn! Gjennom denne prioriteringen, kall det gjerne et verdivalg, forplikter det voksensamfunnet til utvikle og legge tilrette for et lokalsamfunn som ivaretar et folkehelseperspektiv. Skal vi få dette til må vi aktivt å lytte til de unge, vi må være

villige til å bruke kunnskapen vi har om faktorer som påvirker helsen vår i positiv eller negativ retning, og vi må styrke vår evne til å iverksette tiltak som ungdom etterspør.

Folkehelsegruppen har tatt seg den frihet å foreslå hvilke områder kommunen skal jobbe systematisk og strategisk med folkehelsearbeidet. Dette for å gjøre det hele mer angripelig. Folkehelse er alt! Derfor må vi prioritere.

Slik vi innledet med, legger den nye loven til grunn fem grunnleggende prinsipper for folkehelsearbeidet, utjevning av sosiale helseforskjeller, helse i alt vi gjør, bærekraftig utvikling, føre-var og medvirkning. Folkehelsegruppen mener vi er godt innenfor og i tråd med disse grunnleggende prinsippene i våre anbefalinger. Når det er sagt, så ser vi at et større fokus og ansvar i forhold til folkehelse vil måtte medføre omprioritering av ressurser.

På denne bakgrunnen anbefaler Folkehelsegruppen at det utvikles strategier, mål og handlingsplaner innenfor følgende temaer

1. Kulturminner, friluftsliv og bevaring av kulturlandskapet - tre temaer som godt kan utvikles under paraplyen folkehelse
2. Styrking av foreldrerollen
3. Styrke skolehverdagen med folkehelse tiltakene forebyggende psykisk helsearbeid og tilrettelegging for skolemåltid
4. Tilrettelegging for fysisk aktivitet i skolegården
5. sørge for at det utvikles strategier som styrker elevens evne og mulighet til å gjennomføre videregående opplæring
6. Det utvikles en egen strategi for samhandling med frivillige lag og organisasjoner
7. Sikre involvering og kunnskap om behov som fremmer folkehelse hos arealplanleggerne

Aktuelle tiltak / anbefalinger for å følge opp strategiene

Kunnskap, ansvarliggjøring og systematisk etterspørsel i alle ledd av kommuneorganisasjonen
Bevisst politikk som støtter og benytter ressurser i frivillig sektor
Bevisst politikk som styrker ungdomsdemokratiet

Enkle tips og råd som har fremkommet underveis i arbeidet:

Gode lekeplasser etableres rundt om i grendene

Klatrevegg/ buldrevegg i Bjugnhallen

Oppgradere utstyret i Bjugnhallen

Øke åpningstidene i svømmehallen, særlig på søndager

Stimulere til allidrett ell lignende for barn fra og med 4 år

Lage løyper og benytte ny teknologi for informasjon om kulturminner

Etablere kulturminnetrakk

Kombinere tilgjengelighet av særlig sjeldne kulturminner med næringsutvikling

Etablere kulturminner og kunnskap om disse som en naturlig del av undervisningen i våre skoler og barnehager

Benytte program for kunnskap om psykisk helse i skolen

Ønsker / anbefalinger fra de unge:

Elevrådet ved Botngård skole:

Skatepark, enten i skolegården eller på annet areal som er tilgjengelig for elevene både i og utenfor skoletiden

Soner for snøballkasting, vannkrig og lignende

Asfaltere/ legge egnet dekke på eksisterende grusbane ved Botngård skole for håndball og basket
Ønsker åpen hall
Gjerne bordtennis
Svømming på alle klasstrinn
Akebakker tilpasset alle
Klatrejungel
Få hjelp til å utrede ulike alternativer til kantinedrift - viktig at ikke kantinedrift går utover tilstedeværelse i timene
Undersøkelser om kosthold, frokost og skolemat

Ungdomstrinnet ved Vallersund oppvekstsenter:
Sykkelstier, gjerne for terrengsykling, tilgjengelig både i og utenfor skoletiden
Ballbinge
Viktig at basketkurver ol blir vedlikeholdt, slik at elevene kan spille i friminutt
Buss hver halvtime til/fra Botngård
Buss til Haugsdal etter skoletid på vinteren

Kulturminner
Bidra til at de kulturminnene som kulturminnegruppen vil prioritere, blir gjort tilgjengelige
Bidra til utvikling av digitale verktøy som stimulerer til kunnskap om kulturminnene og
bjugningers stolthet
Stimulere til at kulturminner kan bidra til næringsutvikling
"adopsjon" av kulturminner for vedlikehold og tilgjengelighet, skoleklasser, bedrifter, lag og foreninger

Med hilsen

Siv Iren Stormo Andersson
kommunalsjef

Interne kopimottakere:
Kjetil By Rise Rådmannen
Tor Langvold Rådmannen
Ådne Røkkum Kultur og kulturskolen

Litteraturliste

Folkehelsearbeidet - veien til god helse for alle

Samhandlingsreformen

Lov om folkehelsearbeid

Samordnign av folkehelsearbeidet mellom kommuner på Fosen, Rapport 2011, Studio Apertura

Rundskriv i-6/2011, Ikraftsetting av lov om folkehelsearbeid

Vedlegg

Power points

Folkehelseprofil

Bjugn

Fra 1. januar 2012 trer lov om folkehelsearbeid i kraft. Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og hvilke faktorer som kan påvirkes.

Utgitt av
Nasjonalt folkehelseinstitutt
Avdeling for helsestatistikk
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo
E-post: kommunehelsa@fhi.no

Redaksjon:
Geir Stene-Larsen (ansv. redaktør)
Else-Karin Grøholt (fagredaktør)
I redaksjonen: Fagredaksjon for folkehelseprofiler
Forsidefoto: Colourbox
Bokmål

Elektronisk distribusjon:
www.fhi.no/kommunehelsa

Hovedtrekk i kommunens folkehelse

All statistikk er basert på kommunegrenser i 2011. Temaområdene er valgt ut i fra et forebyggingspotensial, det gjelder også området helse og sykdom. Indikatorene tar høyde for kommunens alders- og kjønnsammensetning.

Om befolkningen

- Det har vært befolkningsvekst i kommunen i 2010.
- Kommunen har en høyere andel eldre over 80 år enn landsgjennomsnittet.
- Forventet levealder for menn er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet.

Levekår

- Flere personer har grunnskole som høyeste utdanning sammenlignet med landet forøvrig.
- Andelen personer i husholdninger med lav inntekt er høyere enn i landet forøvrig.
- Arbeidsledigheten er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet.
- Andel uføretrygdete under 45 år er høyere enn i landet forøvrig.

Miljø

- Andel personer tilknyttet vannverk med forskriftsmessig tilfredsstillende analyseresultater mhp. E. coli, i prosent av befolkningen tilknyttet rapportpliktig vannverk, er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet.
- Antall som legges inn på sykehus for personskader etter ulykker er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet.

Skole

- Ungdom trives bedre på skolen enn det som er vanlig ellers i landet, vurdert etter trivsel hos 10.-klassinger.
- Tallgrunnlaget for mestringsnivå i lesing er utilstrekkelig for statistisk testing.
- Frafallet i videregående skole er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet.

Levevaner

- Røyking i kommunen er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet, vurdert etter andelen gravide som røyker ved første svangerskapskontroll. Vi har ikke tall for resten av befolkningen.
- Tall for overvekt på kommunenivå er under utarbeidelse.

Helse og sykdom

- Færre personer bruker legemidler mot psykiske lidelser, som blant annet angst og depresjon, sammenlignet med resten av landet.
- Hjerte- og karsykdom er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet, vurdert etter antall pasienter behandlet i sykehus.
- Utbredelsen av KOLS og astma hos voksne er ikke entydig forskjellig fra landsgjennomsnittet, basert på bruk av legemidler (45-74 år).
- Utbredelsen av type 2-diabetes, målt ved bruk av legemidler, ser ut til å være lavere enn ellers i landet (30-74 år).

Sosial ulikhet i helse

De siste 30 årene har alle grupper i landet fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for personer med lang utdanning og høy inntekt. For eksempel har denne gruppen lengre forventet levetid enn personer med lavere utdanning og inntekt. Særlig de siste ti årene har helseforskjellene økt, det gjelder både fysisk og psykisk helse, og både barn og voksne. Utjevning av sosiale helseforskjeller er derfor en viktig målsetting i folkehelsearbeidet.

Store forskjeller i utdanning og inntekt kan være en pekepinn på at det også er store sosiale helseforskjeller i kommunen.

Figur 1 er et bilde på inntektsulikhet i kommunen i 2009 sammenlignet med landet. Inntektsulikhetmålet (Gini-koeffisienten) som vises varierer mellom 0, som vil si at det ikke er inntektsforskjeller, og 1, som vil si at én person eier all inntekt eller formue i kommunen. Gini-koeffisienten blir sterkt påvirket av ekstremverdier, for eksempel hvis få personer har svært høy inntekt. Den må derfor tolkes med varsomhet.

Arbeidsdeltakelse og sykefravær

Lange sykmeldinger øker risikoen for senere uførepensjon. Etter uføretrygging er det ofte mindre sjanse for å komme tilbake til arbeidslivet igjen.

Årsakene til sykefravær og uførepensjon er ofte sammensatte. Det er derfor viktig å tolke arbeidsledighet, sykefravær og uførhet i lys av kunnskap om lokale forhold.

Figur 2 viser andel uføretrygdde under 45 år i kommunen sammenlignet med landet (treårig glidende gjennomsnitt, standardisert for alder og kjønn). Året 2010 betyr her et gjennomsnitt for perioden 2008-2010.

Dagens velferdsordninger gir den enkelte et viktig sikkerhetsnett, men det kan også være uheldig for helsa dersom man ikke lenger har et arbeid å gå til. Man mister blant annet det sosiale nettverket som man har på jobben. Grupper som står utenfor arbeidsliv og skole har ofte dårligere psykisk helse og mer usunne levevaner enn personer som er i arbeid. De siste ti årene har andelen som får sykmelding og uføretrygd vært høyere i Norge enn i andre OECD-land.

Skolemiljø og utdanning

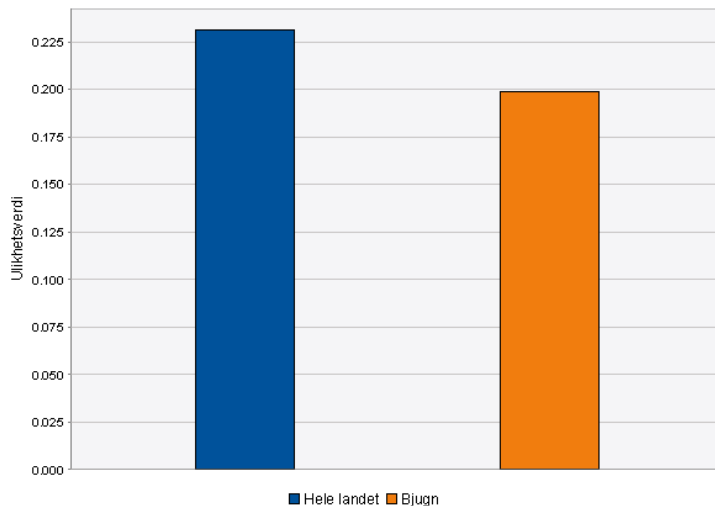
Trivsel i undervisningssituasjonen påvirker elevenes motivasjon for læring og deres evne til å mestre faglige utfordringer. Trivsel og skoleprestasjoner i grunnskolen påvirker dermed mulighetene til å fullføre videregående utdanning. Gruppen som faller ut av videregående skole, har oftere dårligere helse, mindre sunne levevaner og dårligere økonomi.

Utdanning bidrar til å fremme helse videre i livet gjennom arbeid og deltakelse i samfunnet. Skolen er dessuten en viktig sosial arena som gir venner, fellesskap og følelse av tilhørighet.

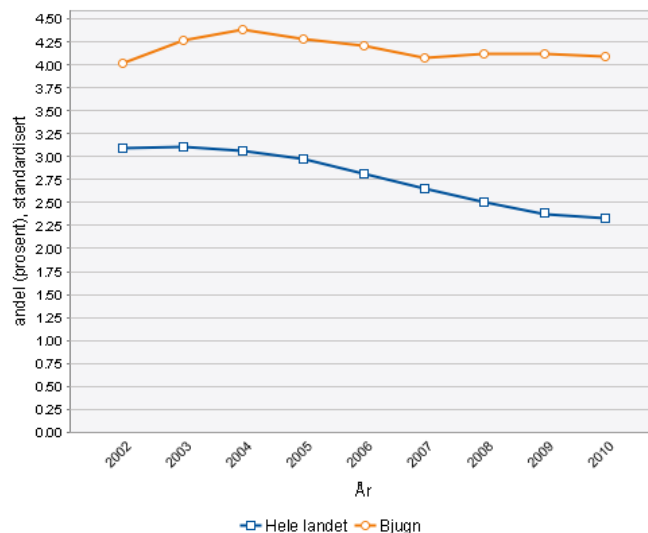
Data om faglige ferdigheter, trivsel og fravær av mobbing i barne- og ungdomsskolen kan sammen gi en bredere forståelse av skolemiljøet i kommunen og peke på områder for å forebygge frafall i videregående skole.

Figur 3 viser andel elever på 10. trinn som trives på skolen i 2011. Kommunen er sammenlignet med landet, og tallene er standardisert for kjønn. Året 2011 betyr her et femårig gjennomsnitt for perioden 2007-2011. Begrenset tallgrunnlag kan føre til at kommunens verdier ikke vises.

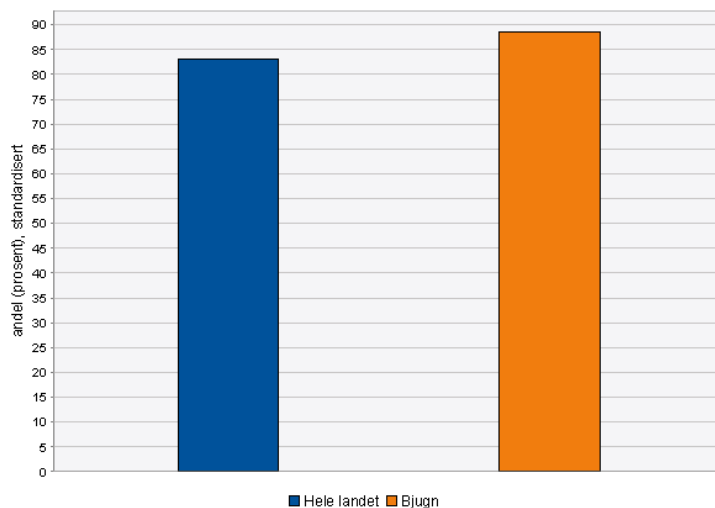
Figur 1. Inntektsulikhet, 2009

Figur 2. Uføretrygdde under 45 år, 2002-2010

Figur 3. Trivsel på skolen, 10. trinn, 2011

Skader og ulykker

Dødeligheten av skader og ulykker har gått jevnt ned siden 1950-tallet. Likevel er skader og ulykker fortsatt et betydelig helseproblem, spesielt blant barn, unge og eldre.

Blant eldre er hoftebrudd spesielt alvorlig fordi det kan medføre redusert funksjonsevne og behov for hjelp, og dermed redusert livskvalitet. En sterkt medvirkende årsak til brudd blant eldre, særlig for kvinner, er lav benmasse (osteoporose). Blant ungdom og unge menn forårsaker trafikkulykker både redusert helse og tapte liv.

Figur 4 viser personskader etter ulykker behandlet i sykehus (alle aldre) i 2010. Kommunen er sammenlignet med landet, og tallene er standardisert for alder og kjønn. Året 2010 betyr her et treårig gjennomsnitt for perioden 2008-2010. Begrenset tallgrunnlag kan føre til at kommunens verdier ikke vises.

Statistikk over dødsårsaker og sykehusbehandlede personskader viser kun omfanget av de alvorligste ulykkeskadene. I tillegg er det mange mindre alvorlige ulykkeskader. Det arbeides med å få bedre oversikt over ulykker og skader i Norge.

Levevaner

Røyking er den levevanen som i dag har størst betydning for folkehelsen. Selv om andelen røykere har gått ned, røyker fortsatt en stor del av befolkningen. Hos eldre ser vi at mange rammes av røykerelaterte sykdommer som lungekreft, kols og hjerte- og karsykdommer. Forekomsten av slike sykdommer i kommunen sier noe om tidligere års levevaner, se også punktet "helse og sykdom" nedenfor.

Figur 5 viser røyking blant gravide ved første svangerskapskontroll i kommunen sammenlignet med landet (tiårig glidende gjennomsnitt, standardisert for alder). Året 2010 betyr her et gjennomsnitt for perioden 2001-2010. Begrenset tallgrunnlag kan føre til at kommunens verdier ikke vises.

Fysisk aktivitet, kosthold, sosiale aktiviteter og bruk av rusmidler er eksempler på andre levevaner som har stor betydning for fysisk og psykisk helse i alle aldersgrupper. Tilrettelegging for fysisk aktivitet, gode nærmiljøer og stimulering av sosiale aktiviteter er eksempler på områder hvor kommunen har muligheter til å påvirke folkehelsen på en positiv måte.

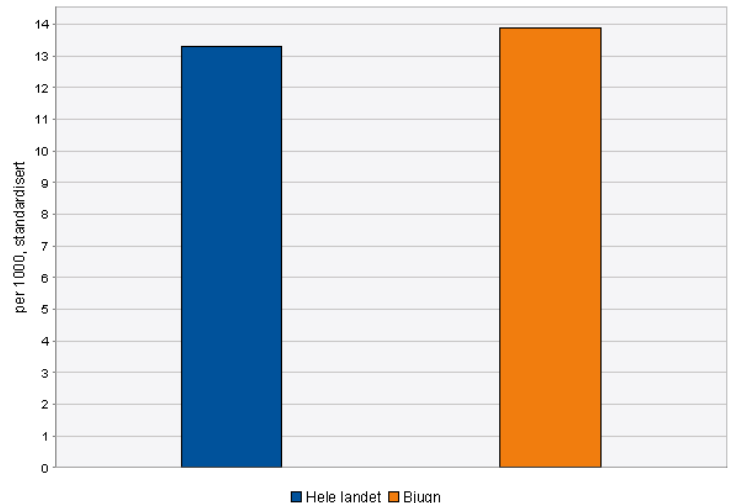
Helse og sykdom

Forekomsten av hjerte- og karsykdommer, kols, diabetes og røykerelaterte kreftsykdommer forteller noe om befolkningens tidligere levevaner. Vi har imidlertid lite statistikk om forekomst av livsstilssykdommer i kommunene.

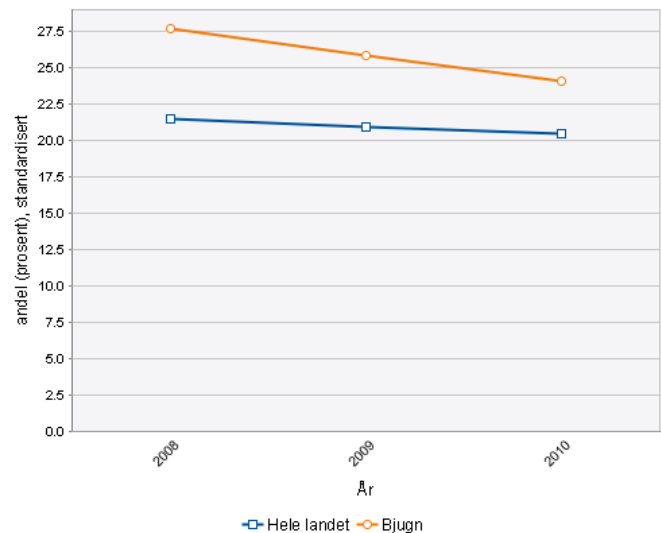
Figur 6 er basert på dødsårsaksregisteret og viser utviklingen i dødeligheten av hjerte- og karsykdommer i aldersgruppen 0-74 år. Kommunen er sammenlignet med landet (tiårig glidende gjennomsnitt, standardisert for alder og kjønn). Året 2009 betyr her et gjennomsnitt for perioden 2000-2009. Hvis dødeligheten er høy, er det ofte et signal om høy sykkelighet av blant annet infarkt og hjerneslag. Begrenset tallgrunnlag kan føre til at kommunens verdier ikke vises.

Også legemiddelstatistikken kan indirekte si noe om forekomsten av livsstilssykdommer, men data fra Reseptregisteret må tolkes varsomt. Forskrivningspraksis kan variere mellom kommuner, og et legemiddel brukes ofte mot flere ulike sykdommer.

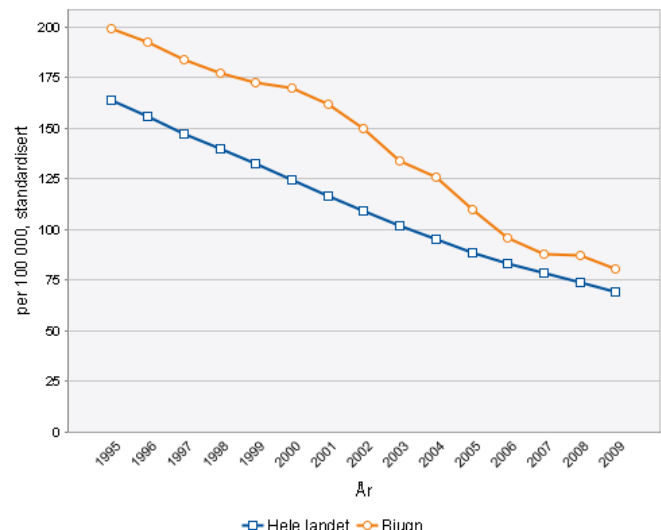
Figur 4. Sykehusbehandlede ulykkeskader, 2010

Figur 5. Røyking ved første svangerskapskontroll, 2008-2010

Figur 6. Dødelighet av hjerte- og karsykdom, 1995-2009

Folkehelsebarometer for din kommune

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall i kommune og fylke med landstall. Kommuner og fylker kan ha en alders- og kjønns sammensetting som avviker fra landsgjennomsnittet, og dette tas det hensyn til i tallkolonnene til venstre og i figuren. I kolonnene til høyre finner du nøkkeltallets omfang uten alders- og kjønnskorrigering.

Figuren fremstiller forholdstallene på en skala som øker fra 50 til 200 eller synker fra 200 til 50, avhengig av indikator. Forholdstall som er lavere enn 50 eller høyere enn 200 vises som en halvsirkel i figurens ytterkant. Forskjellen mellom kommunen og landet er testet for statistisk signifikans, se www.fhi.no/kommunehelsa

- Kommunen ligger bedre an enn landet for øvrig dette året/denne perioden
- Kommunen ligger dårligere an enn landet for øvrig dette året/denne perioden
- Testen viser at det er usikkert om kommunen ligger dårligere eller bedre an enn landet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Gjennomsnittsverdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- ◆ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- ◆ Gjennomsnittet for Norge

"Grønn" verdi for et helsemål kan likevel innebære en viktig folkehelseutfordring for kommunen, da landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. For å få en mer helhetlig oversikt over utviklingen i kommunen kan du lage diagrammer i Kommunehelsa statistikkbank. Les mer på www.fhi.no/kommunehelsa og se Kommunehelsa statistikkbank <http://khs.fhi.no>.

Tema	Indikator	Forholdstall (Norge = 100)		Folkehelsebarometer for kommunen	Observerte verdier (ikke standardisert)		
		Kommune	Fylke		Kommune	Fylke	Norge
Om befolkningen	1 Født	91	105		11	13	13
	2 Befolkningsvekst	-	-		0,48	1,2	1,3
	3 Befolkning i yrkesaktiv alder	94	101		63	68	67
	4 Befolkning over 80 år	126	95		5,6	4,3	4,5
	5 Befolkning over 80 år, framskrevet	147	93		6	3,8	4,1
	6 Forventet levealder, menn	99	101		76	77	77
	7 Forventet levealder, kvinner	100	100		82	82	82
Levekår	8 Grunnskole som høyeste utdanning	126	82		19	12	15
	9 Lavinntekt	119	100		11	9,5	9,5
	10 Inntektsulikhet, Gini	86	92		0,2	0,21	0,23
	11 Arbeidsledige	110	100		3,2	2,9	2,9
	12 Uføretryggede	176	103		4,2	2,3	2,3
Miljø	13 Barn av enslige forsørgere	123	98		20	16	16
	14 Forskriftsmessig drikkevann mhp E.coli	100	105		87	91	86
Skole	15 Personskader, behandlet i sykehus	104	92		15	12	13
	16 Trives på skolen, 10. kl.	107	101		89	83	83
	17 Mobbes på skolen, 10. kl.	50	105		4,3	9,3	8,9
	18 Laveste mestringsnivå i lesing	-	98		-	26	27
Levevaner	19 Frafall i videregående skole	95	86		24	22	26
	20 Røyking, kvinner	120	81		26	16	20
Helse og sykdom	21 Overvekt	-	-		-	-	-
	22 Sosial ulikhet i dødelighet	-	-		-	-	-
	23 Behandlet i sykehus	107	99		184	161	163
	24 Psykisk lidelse, behandlet i sykehus	109	101		29	28	28
	25 Psykisk lidelse, legemiddelbrukere	94	87		135	113	131
	26 Hjerter-karsykdom, behandlet i sykehus	105	97		23	17	18
	27 Hjerter-karsykdom, dødelighet	114	101		100	68	69
	28 KOLS, behandlet i sykehus	95	103		3,3	3,3	3,2
	29 KOLS og astma, legemiddelbrukere	92	86		90	81	95
	30 Kreft, dødelighet	105	96		146	106	113
	31 Type 2-diabetes, legemiddelbrukere	65	94		24	29	31
	32 Hoftebrudd, behandlet i sykehus	113	101		3,1	2,1	2,2
	33 Lav fødselsvekt	66	91		3,4	4,7	5,1
	34 Høy fødselsvekt	127	100		4,9	3,9	3,8

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

Forkortelser: IAS=Indirekte aldersstandardisering, IKS=Indirekte kjønnsstandardisering

1. Per 1000, 2010. 2. %, 2010. 3. %, 16-66 år, 2011. 4. %, 2011. 5. % i 2020. 6/7. Beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet, 15 års gjennomsnitt, 2009. 8. %, 30-39 år, IAS, IKS, 2010. 9. % personer som bor i husholdninger med inntekt lavere enn 60 % av medianinntekt (EU), 2009. 10. Mål på inntektsforskjeller. Skala 0-1 der høyere verdi indikerer større ulikhet, 2009. 11. % av personer i arbeidsstyrken, 2010. 12. %, 18-44 år, IAS, IKS, 2010. 13. % av alle barn det betales barnetrygd for, 2010. 14. Andel personer tilknyttet vannverk med forskriftsmessig tilfredsstillende analyseresultater m.h.p. E.coli i prosent av befolkning tilknyttet rapportpliktig vannkilde, 2009. 15. Per 1000, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 16. %, 5-årig gjennomsnitt, IKS, 2011. 17. %, 5-årig gjennomsnitt, IKS, 2011. 18. % av 5. klassinger, 2-årig gjennomsnitt, IKS, 2010. 19. %, 2-årig gjennomsnitt, 2010. 20. % av kvinner på første svangerskapskontroll, 10-årig gjennomsnitt, IAS, 2010. 21. Data mangler. 22. Data mangler. 23. Per 1000, ekskl. psykiatrisk sykehus, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 24. Inkludert polikliniske konsultasjoner, per 1000, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 25. Per 1000, 0-74 år, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 26. Per 1000, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 27. Per 100 000, 0-74 år, 10-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2009. 28. Per 1000, >45 år, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 29. Per 1000, 45-74 år, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 30. Per 100 000, 0-74 år, 10-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2009. 31. Per 1000, 30-74 år, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 32. Per 1000, 3-årig gjennomsnitt, IAS, IKS, 2010. 33. %, 10-årig gjennomsnitt, 2010. 34. %, 10-årig gjennomsnitt, 2010.

Datakilder: Statistisk sentralbyrå, Dødsårsaksregisteret, NAV, Utdanningsdirektoratet, Vannverksregisteret, Norsk pasientregister, Medisinsk fødselsregister og Reseptregisteret. For mer informasjon om indikatorene, se <http://khs.fhi.no>

Temarapport - nærmiljø/friluftsliv/folkehelse

Utbyggingen av ØHF vil, etter det vi erfarer, ha negativ påvirkning på uteområder, natur- og friluftsområder i nærhet av Ørland hovedflyplass. Etter Bjugn kommunes mening er det derfor viktig å utvikle alternative områder, dvs. områder som i mindre grad berøres av utbyggings- og støyproblematikk. Slike områder finner man stort omfang i kort avstand fra flyplassen, i Bjugn kommune. Der er det mulig å tilrettelegge for trygge uteområder skjermet for støy og ev. annen forurensing.

I Ervika finner man bl.a. flere turløyper fra Reitan næringspark østover mot Bjugn travbane, og det samme området er tilgjengelig med inngang fra Rusaset/Yrjarhytta.

Videre har vi i Botngård FosenHallen (Norges 2. innendørs skøytehall) som kan være et "shelter"; her kan man gå på skøyter, spille fotball, ishockey, curling og drive med kunstløp. Det er også mulig å benytte fotballbanen ute, samt Bjughallen som inneholder svømmebasseng, håndballbane og treningscenter. Bjugn kommune mener at fremtidig utbygging av idrettsanlegg i Bjugn/Ørland må sees i en sammenheng, og at utbygging må skje i områder der det er areal nok for fremtidig utbygging og som er skjermet for flystøy og annen forurensing.

Kopparn er et kjent og kjært turmål for mange Fosninger. Her kan man særlig tilrettelegge for familieturer, trimløyper etc..

Tjønntua og Litlgjølga er de beste skiområdene i Bjugn/Ørland, med fantastiske løypetraseer på vinters tid med over fire mil med godt preparerte skiløyper. Her kan man også i snørike vintre gå via Kongsvoll/Eide til Yrjarhytta i Ørland. Disse skiområdene bør gjøres enda mer tilgjengelig gjennom tilrettelegging av parkeringsplasser og rasteplasser (gapahuker?) langs løypene, og bekjentgjøring ved bedre merking og bruk av internett/hjemmesider etc. Her bør man også sette inn ressurser for å sikre drift av løypeanleggene f.eks. gjennom investeringstilskudd og driftstilskudd til løypemannskap og utstyr.

Bjugn kommune kan også tilrettelegge for at flere ansatte ved ØHF bosatt i Ørland, kan ha tilgang på fritidsboliger i ulike naturområder i Bjugn, både ved kysten og i innlandet.

Det blir viktig, også i et folkehelseperspektiv, å få på plass gang- og sykkelvei mellom Botngård og Brekstad slik at det blir lettere for folk å ferdes mellom tettstedene, og det må etableres tilstrekkelig kollektivtransport slik at barn og unge kan være uavhengig av biltransport.

Det er allerede i dag mange fra Ørland som benytter natur- og friluftsområdene i Bjugn til rekreasjon. Dette bør videreutvikles og tilrettelegges ytterligere for å gi folk et troverdig og reelt alternativ til arealer i nærheten av flystripa. Bjugn har plass nok, friluftsområder nok og her må det settes av ressurser til planlegging og tilrettelegging.

Avstandene er korte, og med god tilrettelegging kan arealer i Bjugn kommune gjøres enda mer tilgjengelig for befolkningen, både i Bjugn og Ørland, på en helt annen måte enn i dag.

Kulturminner og kulturmiljøer

Bjugn kommune har tradisjonelt profilert seg som en kystkulturkommune med fokus på sildefiske, annet fiske og båttradisjoner. Men det finnes også et særdeles spennende, variert og mangfoldig utvalg av kulturminner.

Alle kulturminnene i Bjugn vitner om at kommunen har en utrolig mangfoldig og spennende historie. Den strekker seg så langt tilbake som til den aller første bosetting på Trøndelagskysten for rundt 10-12000 år siden.

En annen viktig side ved Bjugns historie er den industrielle utviklingen fra mølledrift (fra middelalderen), skog- og sagbruksdrift, til prosessindustri (sildoljefabrikker fra ca. 1910) og en omfattende fangst- og utmarksnæring (bl.a. reindrift).

Det finnes også en rekke varierte krigsminner etter 2. verdenskrig.

Oversikten over kulturminner i Bjugn er delt inn i følgende kategorier:

- Industri og bedriftsminner
- Natur: huler, revner, jettegryter og fjellformasjoner
- Jordbruk
- Kulturminner i landskapet - fornminner
- Båter og redskap
- Samiske kulturminner
- Avsidesliggende gårder og setre
- Bygninger, tufter, konstruksjoner og andre kulturminner etter 1537(reformasjonen)
(jfr. SEFRAK - omfattende registreringsarbeid fra 1980 tallet)
- Krigsminner
- Immaterielle kulturminner (ofte knyttet opp mot konkrete kulturminner)

Historien, fortellingene, kulturminnene og kulturmiljøene er en ressurs som kommunen ønsker å utnytte på en langt bedre måte.

Dette kan bidra til:

- bedre folkehelse
- identitetsbygging
- bedre omdømme
- økt turisme/reiseliv
- økt bolyst/blilyst

Videre har Bjugn kommune mange og varierte kulturlandskap, verneområder og naturreservater.

Øya Tarva i står i en særstilling med tanke på utbyggingen av Ørland hovedflystasjon.

Forsvarsbygg beskriver Tarva slik på sine hjemmesider:

Tarva

Tarva skytefelt ligger på en øygruppe utenfor Ørland med store natur- og kulturlandskapsverdier. Feltet ble etablert som skolefelt for jagerfly i 1977, og er et av de viktigste øvingsområdene for skarpskyting for både luft- og sjøforsvaret. Avdelinger fra hele Europa kommer også til Tarva for å trene.

Øygruppen Tarva består av mer enn 300 øyer og holmer i havgapet rett utenfor Trondheimsfjorden. Skytefeltet Tarva ligger på Karlsøya som er den vestligste av de tre store hovedøyene, men har også flere holmer og havområdet Buklingen nord for denne inkludert i skytefeltet.

En kystperle

De store natur- og kulturverdiene på Tarva er knyttet til arealene med kystlynghei, de svært artsrike strandengene og det rike fuglelivet. Også krigsminner fra 2. verdenskrig, som bygninger, bunkerser og kanonstillinger, samt arkeologiske kulturminner, er rikt representert på øygruppen.

Været landskapsvernområde, etablert i 1982, representerer i stor grad natur- og kulturverdiene på Tarva. Men også Karlsøya, som er nedslagsfelt for granater fra jagerfly, omfatter tilsvarende verdier. Her hekker for eksempel sjøfugl, som smålom, teist, gråhegre og gravand. Av andre arter kan ærfugl, grågåås, svartbak og tjeld og vaderne rødstilk, myrsnipe, steinvender og sandlo nevnes.

Lyng og hei - en sjelden vare

Kystlandskapet på Tarva er plukket ut som et av de viktigste i sitt slag. Det er fordi store deler av øygruppen er dekket av kystlynghei, som fortsatt holdes i hevd gjennom beiting, lyngbrenning og annen skjøtsel. Kystlynghei er en naturtype som i dag er i sterk tilbakegang nasjonalt og internasjonalt, og som det derfor er knyttet innskjerpet forvaltning til som såkalt utvalgt naturtype.

På Karlsøya er det heier med høy andel røsslyng, splittet opp av en del smale myrdrag og skjermete bukter med strandeng i ulike utforminger. Særlig vestsiden er sterkt eksponert og har relativt større areal strandberg enn resten av øygruppa. Den store utfordringen er sitkagran i full spredning som på sikt kan ødelegge kystlyngheien. Fylkesmannen er i ferd med å utarbeide forvaltningsplan for kystlandskapet på Tarva.

Tarva i media

I 2012 havnet Tarva i søkelyset da NRKs barne-tv satsning "Tuva frå Tarva" ble vist. Her følger vi Tuva som noe motvillig flytter med moren sin fra byen til det vesle øysamfunnet. Serien gir et flott bilde av mangfoldet på øyene, både blant folk og fe.

Videre kan vi lese at: "Forsvarsbygg har forvaltningsansvaret for Forsvarets skyte- og øvingsfelt på land, og i alle feltene er miljøhensyn en integrert del av virksomheten".

Bjugn kommune ønsker å satse på bevaring, tilrettelegging og formidling av kulturminner og kulturlandskap i bred forstand. Samtidig er man også klar over at utviklingen knyttet til Ørland Hovedflystasjon vil medføre en meget intensiv utbyggingsperiode i Bjugn/Ørland de nærmeste år. Dette vil føre til et større press på areal gjennom tilrettelegging for nye boligområder, næringsområder og friluftss- og uteområder. For Bjugn kommune er det derfor viktig at det settes av nok ressurser til bedre registreringer av kulturminner og kulturlandskap, som igjen vil medføre redusert risiko for at disse blir glemt og ødelagt i en tid med omfattende utbygging. Videre mener kommunen at kulturminner og kulturlandskap er verdier vi må ivareta for framtiden, og bidra til at disse kan utvikles og tilrettelegges til glede for etablerte og nye innbyggere. Bjugn kommune forventer derfor at det tas tilstrekkelig hensyn til dette i videre planleggings- og utbyggingsarbeidet ved ØHF.

INNSPILL - KAMPFLYBASEN OG LANDBRUKET I BJUGN

Støysonekartet som er utarbeidet i tilknytning til Kampflybaseutbygginga på Ørlandet viser at ingen områder i fastlands-Bjugn er omfattet av hverken rød eller gul støysone. Kun en lite område på sydspissen av Været på Tarva. Den direkte påvirkningen antas derfor å bli liten.

Indirekte vil landbruket i Bjugn møte to store utfordringer i likhet med landbruket på Ørlandet:

- **rekruttering**, pga økt konkurranse om arbeidskrafta generelt og ungdommene spesielt
- **jordvern**, pga økt press på nye arealer til ulike utbyggingsformål, spesielt boligområder

Tarva er det området som får det største trøkket i form av økt aktivitet på skytefeltet. Samvirke og sameksistens med skytefeltet har gårdbrukerne lang erfaring med. Dette er ikke innmeldt som noe stort problem.

Utfordringene for gårdbrukerne på Tarva knytter seg derimot til 4 hovedområder:

- **Vannforsyning** av godkjent kvalitet og tilstrekkelig kapasitet
- **Fergesamband** med tilstrekkelig kapasitet og frekvens
- **Minimumsbosetting** som gjør at samfunnet fungerer sosialt
- **Mobil og bredband** med tilstrekkelig dekning og kapasitet

De generelle utfordringene for landbruket i Ørland/Bjugn omfattes av "Landbruksprosjektet" med fokus på:

- mennesker og motivasjon
- økt produksjon og verdiskaping
- struktur
- innovasjon

Disse sentrale temaene vil også komme igjen i arbeidet med landbruksplanen(e) som er under forberedelse i begge kommunene.

Ørlandet, 03.10.13

Kari Frøseth, Ketil Kvam & Bernt J. Stranden

Temarapport:

Lokal og regional utvikling og arealbruk

Forsvarsbygg har i denne temarapporten slått sammen to områder; lokal og regional utvikling - og arealbruk. Utredningen er basert på planprogrammets krav om å vurdere konsekvenser for stedsutvikling, arealbruk og utbyggingsmønster.

Her tas det utgangspunkt i at forsvarskommunene Bjugn og Ørland er en region - det vil si et felles tiltaks- og influensområde:

"Kommunene Ørland og Bjugn har et felles bo- og arbeidsmarked med stor intern pendling. De demografiske analysene har tatt utgangspunkt i de to kommunene som en region. Kommunene har felles utfordringer og krever felles løsninger. Sett i lys av den aktuelle kommunesammenslåingsprosessen, men også pga geografisk nærhet, er det naturlig å se hvordan tiltaket kan ha en innvirkning på lokal og regional utvikling både i Ørland og i Bjugn. Ørland flystasjon ligger i Ørland kommune og innbyggere her vil bli mest direkte berørt av utvikling av kampflybasen, derfor vil det være noe mer fokus på Ørland, men Bjugn og tettstedet Botngård vil også merke effektene av økt befolkning."

For beregninger og analyse av demografisk utvikling, er valgt metode for konsekvensutredningene basert på en regionaløkonomisk modell kalt Panda. Beregningene tar utgangspunkt i statistikk fra SSB publisert i 2012. I tillegg er det hentet informasjon fra utredningen om "Demografi og behov som følge av ny kampflybase", som Rambøll gjennomførte etter bestilling fra forsvarskommunene våren 2013.

Uansett valg av metode for beregning og analyse av den demografisk utvikling, vil det følge usikkerhet med dette.

I rapporten er det forelagt prognoser for demografisk utvikling og konsekvenser av disse, på følgende områder:

- Befolkningsutvikling - vekstprognoser, fordeling i aldersgrupper, kapasitet i skoler og barnehager
- Sysselsetting
- Pendling
- Boligbyggebehov
- Konsekvenser for arealbruk som følge av støy - Ørland
- Konsekvenser for stedsutvikling, arealbruk og utbyggingsmønster

Ang pkt 4.2 Nasjonale, regionale og lokale mål og retningslinjer:

Under lokale mål og retningslinjer beskrevet for Bjugn kommune, har Forsvarsbygg tatt utgangspunkt i planstrategien fra 2010. Kommunestyret i Bjugn vedtok i 2012 ny Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2012-2025. Her synliggjøres overordnede mål og strategier for utviklingen av Bjugn-samfunnet i planperioden. Som grunnlag for konsekvensutredningene ber Bjugn kommune om at Forsvarsbygg i det videre utredningsarbeidet tar utgangspunkt i den vedtatte Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2012-2025.

Kommunen legger opp til å utvikle Bjugn-samfunnet til å håndtere en betydelig økning i folketall. Det forventes at Bjugn kan ha inntil 8 000 innbyggere ved utgangen av planperioden (2025).

Kjerneverdien er "Livskvalitet", og kommuneplanen peker på 3 satsingsområder for at Bjugn skal lykkes med å nå sine målsetninger: Bo og leve - Kultur gir helse - Kompetanse og arbeid. Visjonen for Bjugn: "Realiser drømmen i Bjugn"

Bjugn kommune legger dermed opp til en større vekst enn det Forsvarsbygg gjør i sine prognoser i konsekvensutredningen. Den forventede befolkningsveksten utgjør et markant nytt utviklingstrekk i Bjugn og vil innebære en gjennomgripende endring av Bjugn-samfunnet. Kommuneplanen bidrar til å sikre og styre ønsket utvikling - og videre bidrar den til at hver og en av bjugningene, nye som gamle, skal kunne "Realisere drømmen i Bjugn". Målet er klart: Skape et attraktivt Bjugn som gir økt identitet og tilhørighet for innbyggerne.

For å imøtekomme den forventede utviklingen, vil Bjugn peke på følgende områder som viktige for forsvarskommunene:

- Kapasitet på kommunale tjenestetilbud
- Næringsutvikling - interessante arbeidsplasser - helhetlig utdanningsløp
- Infrastruktur
- Bolyst - boligområder, boformer og aktiv fritid - bærekraftig sentrumsutvikling

Kapasitet på kommunale tjenestetilbud:

I kommunens overordnede planer har kommunen lagt opp til å ivareta de økte behov for kommunale tjenester som veksten i folketall vil kreve. Prosjektering av ny barnehage i Botngård er igangsatt. Den vil tas i bruk ved årsskiftet 2014/15. Det er videre planer for enda en ny barnehage og ny ungdomsskole i Botngård. Kapasiteten innenfor helse, pleie- og omsorgstjenestene er planlagt og gjennomføres i flere faser. Bjugn kommune har allerede et bredt kulturtilbud til sine innbyggere.

Det er utfordrende å bygge ut de kommunale tjenestetilbudene i kommunen, når man ikke kan vite eksakt når behovene slår inn. Bjugn kommune eier bygningsmasse som kan tilpasses og benyttes til de ulike behovene i perioder der behovet øker og midlertidige løsninger blir nødvendig.

Næringsutvikling - interessante arbeidsplasser - helhetlig utdanningsløp:

Næringsutviklingsarbeidet i Bjugn er fra kommunens side organisert gjennom et kommunalt eid aksjeselskap; Kopparn Utvikling AS. Selskapet eier Valsneset industriområde og har videre som funksjon å koordinere næringsutviklingsarbeidet i Bjugn Selskapets mandat: "Knallgod i Næringsutvikling"

Selskapet jobber etter politisk vedtatt strategisk næringsplan. Den er utarbeidet på grunnlag av kommuneplanens samfunnsdel - og den skal bidra til at vi når de langsiktige målene i kommuneplanens samfunnsdel. Næringsplanen er utarbeidet av kommunen og næringsaktørene i fellesskap.

Næringsutviklingsarbeidet skjer i tett samarbeid mellom Bjugn kommune, Kopparn Utvikling AS og andre lokale og regionale aktører. Selskapet er tett på næringsaktørene i kommunen. Selskapet bidrar med tilrettelegging og hjelp til nye aktører som ønsker å etablere seg i Bjugn. Ett av virkemidlene er forvaltningen av kommunens næringsfond.

Status er at det er høy aktivitet i næringslivet lokalt og økende interesse fra aktører utenfor kommunen.

Kampflybasevedtaket har bidratt til at troen på vekst og utvikling er styrket - dette kan bidra til at den private investeringskapitalen blir lettere tilgjengelig. Privat kapital investeres som kjent i vekstområder - og vår region er i årene framover en av de mest spennende i Midt-Norge.

For Bjugn er Valsneset er viktig vekstmotor. Her er ViVa og Trønderenergi på plass, med utvikling av vindmølleteknologi. Videre er Botngaard AS etablert der - produserer

avlusingsutstyr til oppdrettsnæringen. Marine Harvest - verdens største oppdrettskonsern - bygger ny forfabrikk på området. Flere interessante prosjekter er på gang.

NIBR har på oppdrag fra Sør-Trøndelag fylkeskommune nylig utarbeidet en rapport "Regionale tyngdepunkt i Sør-Trøndelag", som faktagrunnlag for fylkeskommunens arbeid med regional planstrategi. I rapporten trekkes Bjugn/Ørland fram som ett av 3 områder med potensial til å utvikle seg til et regionalt tyngdepunkt i Sør-Trøndelag. Dette under forutsetning av at det vil bli tilført store ressurser med nasjonal kampflybase. Utfordringen vil være å skape ringvirkninger ut over den direkte sysselsettingseffekten som basen vil gi.

I kommuneplanens arealdel er det lagt tilrette for utvikling av nye næringsarealer i Bjugn. For at Bjugn skal kunne bidra til å utvikle regionen som regionalt tyngdepunkt er det nødvendig å kunne legge tilrette for videre vekst innenfor havbruk og vindkraft. Her er land- og sjøareal både ved Tarva og Vågan av stor interesse. Det er viktig at Forsvaret tilpasser sin aktivitet i disse områdene til de sivile formål som regionen har behov for, slik at alle bidrar til at Bjugn ivaretar samfunnsinteressene på best mulig måte.

Bjugn er vertskommune for den videregående skolen i regionen. Både for utvikling av kampflybasen, kommunene og øvrig næringsliv, må det komme på plass et helhetlig utdanningsløp i regionen. Tilbud innenfor videregående opplæring, fagskole- og høgskoleutdanning må legges til arealene ved Fosen videregående skole. Helhetlig utdanningsløp, tilpasset regionens behov, vil også ha avgjørende betydning for bolyst og befolkningsvekst i regionen.

Infrastruktur:

Transport - omtalt i egen uttalelse.

Infrastruktur handler også om elektronisk kommunikasjon. Regionen har behov for omfattende utbygging innenfor mobil og bredbånd. For å kunne imøtekomme de behov utviklingen av regionen står overfor, vil dette være et viktig område å prioritere. Her må både staten og fylkeskommunen bistå forsvarskommunene med økonomiske midler.

Bolyst:

Med utgangspunkt i kommuneplanen, både samfunnsdel (vedtatt i 2012) og arealdel (vedtatt i 2013), har Bjugn igangsatt en sentrumsutviklingsprosess for Botngård. I mandatet for prosessen er det lagt opp til å gjennomføre en grensesprengende helhetsplanlegging basert på kunnskap og engasjement med klima- og miljøriktige løsninger og lokal tilpasning.

Bjugn holder fast ved "den grønne tanken" som tidligere er lansert gjennom begrepet "Den grønne landsbyen ved fjorden" (lansert i 2009).

Mange av de viktigste og mest synlige endringsprosessene skjer der folk bor og arbeider - vi skal skape BOLYST ved å "gi byen tilbake til folket".

Prosessene gjennomføres med vektlegging av:

- Kvalitet
- Estetikk
- Folkehelse
- Universell utforming
- Klima- og miljøriktige løsninger
- Det grønne preget skal fremstå som tydelig nærhet til sjøen, nærhet til "bymarka" og avstand til støykilden
- Et tydelig og aktivt sentrum, med bypreg, fortettet og urbant

Gjennom kommuneplanens arealdel er det lagt til rette for betydelig boligutbygging i Bjugn. En stor del av den framtidige boligbyggingen vil skje i og i nærheten av Botngård, og videre i aksene mot Ørland; det vil si Ervika. Fylkesmannens krav til fortetting, innebærer at det vil bygges ulike boligformer i Bjugn - eneboliger, rekkehus, leiligheter. Dermed tilrettelegger Bjugn for at innbyggerne kan finne boligform tilpasset de behov ulik alder og familiesituasjon tilsier.

Tilrettelegging av attraktive boligområder og ulike boligformer, vil bidra til muligheten for å redusere andelen pendlere ved basen i framtiden.

Forsvarsbygg har ansvar for å bygge ut boliger i henhold til kravet om boliger som Forsvaret skal stille til disposisjon for deler av sitt personell. Bjugn kommune ivaretar sin del av oppdraget med å legge til rette for at kampflybasen skal kunne utvikles på Ørland flystasjon. Da er det en klar forventning og krav fra Bjugn kommune om at en andel av de boliger som Forsvarsbygg skal bygge, blir plassert i Bjugn. Dette som en del av den samfunnsmessige fordelingen av fordelene med utbyggingen, som må forventes å være mellom de to forsvarskommunene.

UTTALELSE - REGULERINGSPLAN FOR ØRLAND HOVEDFLYSTASJON KONSEKVENSENTREDNING FOR DELTEMA NATURMILJØ

Det vises til reguleringsplan med konsekvensutredning for Ørland flystasjon. Temarapporten for naturmiljø omhandler, i tillegg til konsekvenser av utbyggingen som skal skje inne på basen, konsekvenser av støy innenfor kartlagt rød og gul støysone.

Hovedinntrykket av rapporten er at temaet naturmiljø er grundig vurdert. Av områder i Bjugn kommune som omhandles av rapporten, finner vi Været landskapsvernområde som så vidt det er berøres av gul sone. Været landskapsvernområde er klassifisert med stor verdi. Planlagt utbygging og konsekvenser av støy er vurdert å ha liten negativ konsekvens for landskapsvernområdet.

Bjugn kommune har ingen faglige merknader til rapporten.

Med hilsen

Kjell Vingen
enhetsleder arealbruk

Konsekvensutredning - støy

Det vises til sammendrag av støyrapporten dat 19.09.13 som beskriver situasjonen slik ved ØHF:

- Situasjonen vil endre seg ved innføring av nye kampfly av typen F-35 både som følge av økt flyaktivitet og at lydavgivelsen fra F-35 er høyere enn for F-16.
- I normalsituasjonen foregår det aller meste av aktiviteten med jagerfly på dagtid
- Dagens jagerflyaktivitet samt prognoser for framtidig trafikk viser at antall avganger i dag er 2100 med norske jagerfly og 1600 med besøkende/allierte jagerfly og prognosert trafikk er tilsvarende 4730 med F-35 og 1600 med besøkende/allierte jagerfly
- Utbredelse av støysoner øker vesentlig i fremtidig situasjon, men pga endret flymønster forskyves støysonene først og fremst mot vest, mens de tettest befolkede områdene i nordøst og sørøst for basen får mindre endring
- I enkelte områder vil maksimalt flystøynivå på dagtid bli så høyt at det må vurderes særskilte tiltak for å være sikre på at lydnivået ikke medfører risiko for hørselstap. Et av tiltakene er å tilby kjøp av boliger, Det vil også bli vurdert om slike områder er egnet for utegående husdyr
- Grenseverdier for lydklasse D vil si døgnekvivalent lydnivå 35 dBA. Dette vil være bygninger som i framtidig situasjon vil ha et utendørs ekvivalent lydnivå foran fasade i området fra 60 dBA og høyere. Tiltakene vil kunne variere fra montering av lydisolerende ventiler og vinduer, til forsterkning av fasader og takkonstruksjon
- Der hvor en ikke oppnår grenseverdi for innendørs døgnekvivalent lydnivå etter gjennomføring av fasadetiltak, vil Forsvarsbygg kunne tilby kjøp av bolig.

I fylkesmannens hørings svar til Ørland kommunes planstrategi og planprogram leser vi: "...planleggingen av nye boligområder vil få stor betydning for barns oppvekstmiljø. Vektlegging av trygge lekeområder skjermet mest mulig fra uønsket støy må være utgangspunktet."

Dette må også få betydning for Forsvarsbyggs boligpolitikk når nye boliger til forsvarsansatte skal bygges.

Fylkesmannen sier at utgangspunktet for planleggingen er at barn skal skjermes mest mulig fra uønsket støy.

Rød sone vil bli ubeboelig. Gul sone vil bli betydelig støyforurenset.

Situasjonen for Bjugn kommune er slik:

- Ingen deler av Bjugn berøres av rød sone bortsett fra i havet mellom Tarva og Storfosna
- Gul sone går like utenfor Nes og berører så vidt østsiden av Tarva (Svinøya/Været)
- Forsvarsbygg skriver i brev dat 15.03.13: Forsvarets øvingsaktivitet og bruk av skytefeltet på Tarva er ikke definert som del av Kampflyprosjektet. Pågående prosesser med plan og konsekvensutredninger for ny kampflybase omfatter således ikke skytefeltstøy
- Oppsummert sier Forsvarsbygg at støyberegninger for skytefeltaktiviteten på Tarva er ikke påkrevet som grunnlag for å videreføre eksisterende virksomhet eller for å slutføre kommuneplanprosessen. Støyberegninger anbefales gjennomført når Forsvarets fremtidige virksomhet er nærmere kjent
- Det er svært viktig at plan- og KU prosess for ny kampflybase kan videreføres iht. planlagt fremdrift og at øvrige plan- og byggetiltak holdes adskilt fra dette

Innbyggerne i Bjugn er i den heldige situasjonen at de ikke berøres av rød støysone, men det er ingen tvil om at vi vil bli berørt av støy ved overflygninger i lav høyde, og bosettingen fra Brandvikgården og vestover rundt Neslandet vil merke enda mer støy og vibrasjoner enn de gjør i dag når avgangene og landingene går sørover. Det som i kommuneplanen vår er utpekt som satsingsområder i forhold til ny boligbygging, er aksene Botngård - Ervika.

Jf fylkesmannens kommentarer til planstrategien i Ørland - "vektlegging av trygge lekeområder skjermet mest mulig fra uønsket støy må være utgangspunktet". Med dette som utgangspunkt og med referanse til støyberegningene fra Forsvarsbygg, vil alle nåværende og planlagte boligområder i Bjugn ligge godt innenfor kravet fra fylkesmannen om å legge de nye boligområdene slik at barns lekeområder skjermes mest mulig fra uønsket støy.

Tarva vil bli i særstilling berørt, særlig under bruk av skytefeltet, men er som støykartet viser også i nærheten av en stor, rød støyzone sørvest for øyene ved avgang. Bjugn kommune bør stå hardt på kravet om støymålinger på Tarva når de nye kampflyene kommer i drift høsten 2017.

Det dreier seg også om den juridiske rettigheten til innbyggerne der ute som må være slik innbyggerne på Ørlandet har/får dersom målingene viser et uakseptabelt høyt støynivå. Både Bjugn og Ørland er definert som forsvarskommuner og skal tilrettelegge for en vellykket etablering av kampflybasen. Da må også innbyggerne i Bjugn og Ørland nyte de samme privilegiene i forhold til tiltak mot ulempene med å ha kampflybasen i vår umiddelbare nærhet.

Forsvarsbygg sier til slutt i brevet at de vil følge opp avtalen om å undersøke potensialet for grunnvann på Tarva.

Hittil har de gjort det. Men å undersøke grunnvannspotensialet på Tarva betyr ikke automatisk vann i kranen til innbyggerne og til Forsvaret.

Bjugn kommune bør stå fast på kravet om godkjent drikkevann på Tarva, enten utbygd grunnvannsforsyning eller gjennom tilførsel av vann fra BFV via Valsneset, som en kompensasjon til befolkningen for de belastninger et skytefelt vil påføre innbyggerne både i forhold til risiko og støy. Ulempene med å utvikle havet rundt øygruppen til marine formål er allerede betydelig redusert gjennom klausuleringer til Forsvarets formål. Dette må i en større sammenheng legge et grunnlag for en kompensasjon fra storsamfunnet til Tarvasamfunnet som går på de to sårbare funksjonene som øysamfunnet selv peker på og som også er nevnt fra landbrukskontoret i deres høringsvar:

1. Fergesambandet
2. Godkjent vannforsyning

HØRINGSUTTALELSE TRANSPORT

Reguleringsplan med konsekvensutredning for Ørland flystasjon

Tema: Infrastruktur, vegnett og transportsystem

Denne delen av konsekvensutredningen inneholder følgende tema:

Biltrafikk

Med utbygging av Kampflybasen er prognosen for befolkningsvekst på 25 % fra år 2012 til 2030 for Ørland og Bjugn samlet. Dette er over dobbelt så stor befolkningsvekst som situasjonen uten utbygging. Dersom samme resonnement legges til grunn for vekst i biltrafikken, vil veksten i biltrafikk på Ørland/Bjugn bli ca. 50 % fra år 2012 til 2030 på grunn av befolkningsøkningen. I tillegg vil det bli mer trafikk pga. flere arbeidsreiser til og fra Kampflybasen.

Dersom det antas 1200 ansatte i år 2030 og 50 % innpendling, blir det 600 personer som pendler til Kampflybasen i år 2030. Det vil ut fra disse beregningene si at det blir 340 flere pendlere i år 2030 enn i år 2012, men det må presiseres at det er store usikkerheter i disse beregningene. Den geografiske fordelingen på disse pendlerne er vanskelig å anslå, og omfanget av pendlingen vil sannsynligvis variere ut fra ulike skiftordninger, hvor noen vil være dagpendlere med hurtigbåt til/fra Trondheim, og andre kan være ukependlere som reiser med fly til/fra Ørland. Noe innpendling vil komme fra andre kommuner på Fosen og i Trøndelag med bil. Pendlerne vil sannsynligvis utgjøre en veldig liten andel av trafikken på vegnettet i Ørland, sett i sammenheng med den trafikkveksten som er beregnet på grunn av flere innbyggere i Ørland/Bjugn.

Vurdering:

Avbøtende tiltak mht biltrafikk mellom Botngård og kampflybasen vil være etablering av pendlerbussruter med timesavganger/halvtimesavganger. I tillegg vil utbedring av Fv 710 Botngård – Brekstad med tilhørende gang/sykkelveg være et viktig tiltak. Bussrutetilbudet er nevnt i KU'en. Det er ikke utbedring av Fv 710.

Sør-Trøndelag fylkeskommune har nå under behandling "Handlingsprogram samferdsel 2014 – 2017". Fylkesrådmannen har lagt fram handlingsprogrammet for behandling i Fylkesutvalget 15.10 med sluttbehandling i Fylkestinget 31.10. Her er Fv 710 henvist til Fosenpakke 3; dvs som siste del av utbyggingen på Fosen ifm. Fosenvegene. Det må fra Bjugn – Ørland vurderes om ikke utbyggingen av kampflybasen gir grunnlag for endring i denne prioriteringen - og at utbedringen av Fv 710 må forseres.

Ferjetrafikk

Ferja Valset-Brekstad er vurdert her. Denne regnes som det mest aktuelle alternativet for bilturer mellom Ørland og Trondheim, samt fra Ørland til andre

områder sør for Trondheimsfjorden. For befolkningen på Ørland er ferja Flakk-Rørвик lite benyttet pga litt lengre reisetid og store kostnader til bomplasseringer undervegs og på ferja.

Strekningen trafikkeres av ferja M/F Ørland som har en kapasitet på 50 biler og 195 passasjerer. Ferja har avgang en gang pr. time fra hver side i driftsdøgnet kl. 06-23. På lørdager er driftsdøgnet kl. 07-21 og på søndager kl. 08-23. Det er timesfrekvens også lørdag og søndag. Overfartstiden er 25 minutter.

I konkurransegrunnlaget for rutetransport for denne ferjestrekningen i år 2015 er det lagt til grunn en frekvensøkning med tre ekstra avganger på morgenen og fire ekstra avganger på ettermiddagen fra hver side på hverdager. Dette innebærer at det blir halvtimesfrekvens kl. 06-10 og kl. 14-18.

Kapasitetsøkningen på ferja som det er lagt opp til i konkurransegrunnlaget for ferjedriften fra 2015, ser dermed ut til å være tilstrekkelig for den beregnede fremtidige gjennomsnittlige trafikken. Større ferjer skal etter det som er opplyst ikke være aktuelt foreløpig på grunn av utforming og størrelse på ferjekaiene.

Fergesambandet Dypfest - Tarva er livsstrengen for øysamfunnet slik det er overalt ellers i Norge. Sambandet er også livsviktig for Forsvarets bruk av skytefeltet på Tarva.

Det dreier seg om 2 faktorer for å betjene sambandet på en akseptabel måte:

1. Fergemateriellet må være av en slik standard at sambandet betjenes i all slags vær. Ferga bør ha overbygd bildekk for å spare transportmateriellet for sjøsprøyt i dårlig vær (halve året) og ferga må ha universell utforming.
2. Regulariteten må være slik at både befolkningen, skolebarna og Forsvaret får et akseptabelt rutetilbud. 13 avganger pr uke slik det har vært fram til nå er på ingen måte tilfredsstillende for at øysamfunnet kan være en del av totalsamfunnet.

Den tredje faktoren, som har med utviklingen av folketallet på øya, dreier seg om å stasjonere ferga på Tarva. Dette kan gi bosetting av to-tre nye familier, og av beredskapsmessige hensyn, både for Forsvaret under øvelser og for sivilbefolkningen, vil fast stasjonering på Tarva kunne være av viktig betydning.

Vurdering:

Ingen merknad for sambandet Brekstad-Valset.

Merknad knyttet til sambandet Dybfest - Tarva eller Tarva - Dybfest når det gjelder fergemateriell, rutefrekvens og fast stasjonering på Tarva.

Hurtigbåt

Fra 2014 skal tilbudet med hurtigbåt etter planen utvides med flere avganger og kortere reisetid. I anbudsgrunnlaget for 2014 er det lagt opp til åtte avganger pr. dag på hverdager i hver retning for hurtigbåten mellom Trondheim og Brekstad. På lørdager og søndager vil det bli fire avganger pr. dag i hver retning mellom Brekstad og Trondheim. I tillegg er det lagt opp til kortere reisetid, helt ned til 50 minutter mellom Trondheim og Brekstad på enkelte avganger.

Kortere reisetid for de reisende er et tiltak som vil gjøre det mer attraktivt å pendle til Ørlandet. Tilrettelegging av kollektivtilbudet i Trondheim med bedre forbindelser til hurtigbåtkaia på Piren og raskere hurtigbåter er eksempler på tiltak som kan være med på redusere reisetiden for pendlere mellom Trondheim og Ørlandet. Styrket hurtigbåttilbud fra Hitra til Brekstad tilpasset flyruta Ørland-Oslo kan gi bedre trafikkgrunnlag for flyruta.

Vurdering:

Ingen merknader

Busstrafikk

Internt på Ørland og mellom Ørland og Bjugn er det et begrenset busstilbud. Fra Brekstad til Botngård i Bjugn går det på hverdager 11 avganger fra morgenen til kl. 19 på kvelden. Halvparten av disse avgangene fortsetter videre til Krinsvatn, og herfra korresponderer én avgang på morgen og én avgang på ettermiddag med buss videre til Rissa/Trondheim. Noe av busstilbudet er knyttet til skolebuss, og det går en lokalrute med 2-6 avganger på hverdager i området Brekstad-Uthaug-Garten.

I «Transportplan Ørland Bjugn» er det foreslått at det etableres et busstilbud mellom Brekstad- Kampflybasen-Botngård. I forslaget legges det opp til minibusser som korresponderer med hurtigbåten og evt. ferje til Valset på morgen ettermiddag, for pendlere som setter igjen bilen på Valset. Gangavstand fra kaia på Brekstad til hovedporten Kampflybasen er i dagens situasjon litt over 2 km. I tillegg kommer den interne avstanden fra Hovedporten til målpunkt inne på Kampflybasen, som kan være over 1 km. Videre er det planer om å flytte Hovedporten ytterligere ca. 500 meter nordover fra dagens lokalisering.

Vurdering:

Busstilbudet mellom Brekstad og Botngård må forbedres. Dette aktualiseres ytterligere med flere ansatte på Kampflybasen, hvor en økende andel av disse vil bosette seg i Botngård. Et pendlerbusstilbud på strekningen Botngård – kampflybasen – Brekstad bør derfor etableres så snart som mulig.

Kollektivtilbudet fra 2014 har vært ute på anbud. Her er de nye rutetidene beskrevet. Disse gir noen forbedringer i rutetilbudet mellom Botngård – og Brekstad, men svekker det lokale tilbudet inn mot Botngård. (Dette må sjekkes)

Flytrafikk

I januar 2013 ble det levert en utredning som belyser hvorvidt det er grunnlag for en kommersiell flyrute med to daglige avganger mellom Ørland og Oslo, og eventuelt også med forlengelse til Bodø i fremtiden. Utgangspunkt for analysen var dagens trafikk fra Ørland og Værnes til Oslo og Bodø.

Utredningen kommer frem til at etter utbygging av Kampflybasen kan

etterspørselen øke med 3500-5200 passasjerer pr. år. Til sammen kan dermed etterspørselen øke fra 6500 passasjerer i 2012 til 11.000-13.000 passasjerer når basen er i full drift.

For å kunne håndtere trafikkveksten og fylkeskommunens krav, må rutetilbudet dobles på hverdager. Det skisserte ruteopplegget innebærer to daglige rundturer til Oslo og eventuelt en til to ukentlige rundturer til Bodø, avhengig av hvordan pendlingen blir organisert. Utredningen konkluderer med at det skisserte fremtidige ruteopplegget antakelig vil gå med underskudd i mange år fremover, selv om det ligger usikkerhet i hva anleggsvirksomheten vil medføre av trafikk.

I den gjeldende regionale Transportplan for Midt Norge heter det at "Ørland flyplass må inn på kortbanenettet". Det arbeides derfor interessepolitisk fra regionen for å realisere dette.

Vurdering:

Dette er et interessepolitisk arbeid fra region/fylke som må gjøres inn mot Samferdselsdepartementet. Bjugn sitt bidrag i dette arbeidet er å være en lokal pådriver.

Anleggstrafikk

Anleggstrafikken vil i hovedsak være en belastning som innbyggerne i Ørland kommune må ta. Følgende avbøtende tiltak foreslås:

- Ny gang- og sykkelveg langs Fv245 Uthaugsvegen. Denne gang-/sykkelvegen er under planlegging, men finansiering av utbyggingen er uavklart.
- Utvidet tilbud om skoleskyss
- Vurdere fartsreducerende tiltak på vegnettet i anleggsperioden (ved Rønne).
- Anleggstrafikk kjører over «vaskanlegg» på veg ut fra pukkverk for å redusere støvplager
- Utvidet rutetilbud på hurtigbåtene til/fra Trondheim. (Lagt til grunn for anbud 2014.)

Vann og avløp

Dette er også et tema i lonsekvensutredningen som har liten innvirkning på situasjonen i Bjugn – bortsett fra at hovedvannkilden ligger i Bjugn kommune.

Dagens vannforsyning:

Vannforsyningen på basen fordeles utover til forbruksstedene via ring- og stikkledninger. Hovedtilførselen er en kommunal vannledning med dimensjonen ø 250 mm som ligger i veien på utsiden av flybasen frem til hovedporten. Etter hovedporten endres dimensjonen på ledningen. I tillegg til hovedtilførselen finnes en tilførselsledning fra kommunalt nett gjennom anleggsområdet i nordre del av flystasjonen.

Nytt vannforsyningsanlegg:

Det legges opp til at eksisterende vannforsyning opprettholdes og nye bygg tilkobles eksisterende vannledning inne på flystasjonen. Det er antatt at kapasiteten er tilstrekkelig på hovedtilknytningspunktet ved dagens vakt. Vannledningen i nord bør fornyes med en større dimensjon for å øke leveringssikkerheten til flystasjonen.

Nytt avløpsanlegg:

Kommunen separerer nå fellesledningen fra hovedporten og frem til kommunal pumpestasjon. Med dette kan overvann gå i eksisterende avløpsledning og ut til resipient, mens spillvann ledes i ny ledning til avløpspumpestasjonen. For at separeringen skal kunne gjennomføres, kreves det at avløpet separeres også inne på flystasjonen. Det vil være vesentlig for overvannssystemet i administrativt område at separering av avløp blir gjort før videre utbygging.

Nytt overvannssystem:

Overvann fra nye bygg i administrativt område ledes til kommunal overvannsledning som blir tilgjengelig etter avløpsseparering. Vannet må fordrøyes tilstrekkelig, med for eksempel åpen fordrøyningsdam.

Vurdering:

Ingen merknader.

AIK/0710/2013

Uttalelse/kommentar: Selvfølgelig vann!

Bjugn kommune er leverandør av drikkevann (v/Barset felleskommunale vannverk IKS).

I egenskap av dette ber vi om å få *oversikt* over noen viktige forhold innenfor drikkevanns-problematikken.

Bakgrunnen for anmodningen fra Bjugn er at Forsvarsbygg har utarbeidet temarapporter der konsekvensene av kampflybase-etableringen er utredet for ulike samfunnsområder i Bjugn/Ørland-området.

Ingen av disse temarapportene omhandler den *sivile* drikkevannsforsyningen og hvilke konsekvenser kampflybase-etableringen har for den.

Konsekvenser av utbyggingen

Omfanget av utbyggingen for miljø og samfunn er stort. Det er klart.

Det forventes vekst i befolkning og økning i boligetablering, annen næringsvirksomhet og offentlige virksomheter (*Demografi som følge av ny kampflybase. Utredning. Trondheim.Rambøll 2013, § 3.6 ringvirkninger*) og det forventes -selvfølgelig- økt vannforbruk i Bjugn og Ørland kommuner.

Ifølge foreløpig temaplan *Transport* er blant annet Befolkningsgrunnlag og -prognoser lagt til grunnlag for beregninger og vurderinger av konsekvensene for tema infrastruktur, vegnett og transportsystem (side 36) men ikke tilfredsstillende for "annen infrastruktur" som vannforsyningssystemet relatert til befolkningsutviklingen, næringsvirksomhet og offentlige institusjoner og ikke minst vannforsyning til Tarva (se innspill Landbruk: Kampflybasen og landbruket i Bjugn 03.10.13).

Temaet vann (drikkevann, avløp og overvann) i foreløpig temaplan *Transport* er bare relatert til vann(forsynings)systemet på basen!

Utfordringer og muligheter

Behovene for drikkevann skal i hvert fall øke.

Men hvor stort er behovene? Kan vi møte de fremtidige vannbehovene og de fremtidige kravene til vannkvalitet? Har vi nok (reserve)vann? Og hvordan kan vi sikrer vår vannkilder så god som mulig?

Behovene: skaffe oversikt

Oversiktene vi ønsker er følgende:

- *Forsvarets forventninger (krav/behov) til drikkevann fra det sivile samfunnet (Ørland og Bjugn kommune, inkl. Tarva). Herunder:*

1. Kvalitet;
2. Kvantitet (gjennomsnittsbehov pr.år, samt maksbehov (max.døgn)
3. Leveringssikkerhet, angitt i timer avbrudd (1 time avbrudd er 1 time uten tilførsel av drikkevann fra vannverket).

- *Trusselbilde:* Vannforsyningen er en sentral del av samfunnets sikkerhet og sårbarhet.

Hvilke hendelser (uønska) man kan bli utsatt for som kan skade den sivile vannforsyningen, og som kan relateres til kampflybasens lokalisering i Ørland?

Fylkesmannen skriver i sitt hørings svar til Ørland kommunes planstrategi at: "Med bakgrunn i dette er det grunn til å tro at basen kan være et potensielt mål for terrorhandlinger eller militære angrep. Slike vil kunne få betydelige konsekvenser for befolkningen som lever og bor i nært nabolag. Vi ber om at en vurdering av utfordringer rundt dette blir gjort i samarbeid med Forsvaret."

Det kan være angrep eller sabotasje på vitale drikkevannsinstallasjoner, som høydebasseng, vannbehandlingsanlegg, pumpestasjoner, etc. eller sabotasje mot drikkevannskilden.

Denne informasjonen vil være til stor hjelp når ROS-analyser utarbeides og eventuelle tiltak skal etableres for å sikre vannforsyningen.

Tarva:

Arealforvaltningen på Tarva er særlig ufordrende. Her møtes to nasjonale hensyn. Tarva som ett av 22 nasjonalt utvalgte kulturlandskap og hensynet til Forsvaret. Tarva er det området som får det største trykket i form av økt aktivitet på skytefeltet. Vannforsyning på Tarva av god kvalitet og tilstrekkelig kapasitet er en av de hovedutfordringene for gårdbrukerne på Tarva. Medio 2013 har Forsvarsbygg undersøkt potensialet for grunnvannsboring på Tarva. Potensialet for grunnvannsforsyning er til stede og det kan være mulig å etablere en brønn for felles vannforsyning men ingen garanterer at en borebrønn vil gi tilstrekkelig vann med tilfredsstillende kvalitet (på grunn av nærheten til saltvann), som er vesentlig. Så alternativet, en undersjøisk ledning fra landsiden, må vurderes.

Konklusjon:

Temaet drikkevann mener vi er så viktig at vi ber om at det utarbeides en egen temarapport for dette. Momentene ovenfor er noen av de temaene som må analyseres og drøftes i en slik rapport.

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
13/39	Formannskapet - Bjugn kommune	15.10.2013

Saksbehandler: Arild Risvik

Lokale forhandlinger 2013 - godkjenning protokoller

Protokollene er offentlige, men kan ikke legges ut på hjemmesiden, jf. §7e i forskriftene til offentlighetsloven. Unntatt denne bestemmelsen er lederlønn. Den ene protokollen sendes derfor formannskapets medlemmer som vedlegg til e-post, mens den andre ligger ved saken.

Vedlegg:

- 1 Signert protokoll - DNJ's lokalavdeling
- 2 Signert protokoll - Deltas lokalavd.

Sakens bakgrunn og innhold:

Med bakgrunn i Hovedtariffavtalen (HTA) for tariffperioden 1.5.2012 - 30.4.2014, og lønnspolitiske retningslinjer for kommunene Bjugn og Ørland, har Bjugn kommune avholdt drøftingsmøte den 7. juni 2013 og forhandlinger den 9. oktober 2013.

Det er foretatt lønnsforhandlinger i Hovedtariffavtalens (HTA) kap. 3 pkt 3.4.1. og kap. 5.2

Vurdering av lederlønninger (kap 3) og ansatte i kap 5 skal foretas en gang i året. Grunnlag for vurderingene er ett eller flere av følgende kriterier:

- Oppnådde resultat i forhold til virksomhetens mål
- Utøvelse av lederskap
- Betydelige organisatoriske endringer
- Behov for å beholde kvalifisert arbeidskraft

Kommer partene ikke til enighet ved forhandlinger, kan tvisten ikke ankes innenfor 3.4.1. Arbeidsgivers siste tilbud skal da vedtas. Innenfor øvrige forhandlingsområder ble det besluttet pendelvoldgift som ankeinstans.

Videre sier HTA alle innenfor tariffområdet skal normalt være sikret en lønnsutvikling i tariffperioden.

Vurdering:

De lokale partene skal gjennomføre forhandlinger etter denne bestemmelsen innen 1. oktober hvert år. Etter enighet med Den norske jordmorforening og ordføreren så ble disse forhandlingene gjennomført 9. oktober 2013.

Ved lønnsregulering for disse stillingene tas det hensyn til lønnsutviklingen i tariffområdet, kommunen/fylkeskommunen/bedriftens totale situasjon, herunder økonomi og krav til effektivitet.

Ved forhandlingene kan det gis både generelle og individuelle tillegg, samt avtales at hele eller deler av lønnsreguleringen fordeles av arbeidsgiver.

Virkningsdato for lønnsendringer er 1. mai med mindre partene lokalt kommer til enighet om annen dato for iverksetting.

Prinsipper for individuell lønnsfastsettelse:

Ved lønnsfastsettelsen skal det bl.a. tas hensyn til stillingens kompleksitet, og den enkeltes ansattes kompetanse, ansvar, innsats, resultatoppgåelse og behov for å rekruttere og beholde arbeidstakere.

Det kan avtales lokalt at ulempetilleggene inkluderes i stillingens lønn.

Det skal være en naturlig sammenheng mellom arbeidstakerens real- og formalkompetanse, kompetanseutvikling og lønnsutvikling.

Folkehelsevurdering:

Ikke relevant i denne sammenhengen.

Oppsummering:

Drøftingsmøte forut for forhandlingene ble avholdt den 7.juni 2013. Lederne har, med bakgrunn i avtalte kriterier, kommet med lønsmessige innspill til forhandlingsutvalget på sine medarbeidere - disse innspill er lagt til grunn ved vurdering av de individuelle tillegg.

Følgende kriterier, sammenholdt med ovennevnte prinsipper for individuell lønnsfastsettelse, ble lagt til grunn under årets lokale lønnsforhandlinger:

- Rekruttere og beholde arbeidstakere/grupper av arbeidstakere.
- Måloppnåelse.

Forhandlingene ble gjennomført den 9. oktober 2013.

Det ble oppnådd enighet i samtlige protokoller. Forhandlingsutvalget er av den oppfatning at forhandlingene foregikk i et godt og utviklende forhandlingsklima.

Det ble forhandlet for 2 personer i dette tariffområdet.

Det ble gitt et generelt tillegg til samtlige på 2,25 %. I tillegg er det gitt individuelle tillegg på kr 13 450,-

Forhandlingsresultatet for 2013 utgjør: kr 41 300,- med virkning fra 01.05.2013.

Ordførerens innstilling:
Forhandlingsresultatet for kap. 3 pkt 3.4.1 og kap. 5.2 forhandlingene godkjennes.

PROTOKOLL

År 2013, den 9. oktober, ble det i Bjugn rådhus, ført forhandlinger mellom Bjugn kommune på den ene siden og Delta på den andre siden. Forhandlingene ble ført med hjemmel i Hovedtariffavtalens kap. 3 pkt 3.4.1.

Tilstede:
Fra Bjugn kommune: Arnfinn Astad

MOTTATT
10 OKT. 2013
BJUGN KOMMUNE

Fra Delta's lokalavdeling: Tor Langvold

Etter at partene hadde drøftet kravene i fellesmøter og særmøter, ble det enighet om følgende:

St. kode	Stilling	Navn	Fra årslønn	Til ny årslønn
9450	RÅDMANN	Langvold, Tor	780 000	800 000

Virkningsdato: 01.05.2013.

Godtgjøring for hjemmekontor som er regulert i rådmannens lederavtalen endres fra 15 000,- per år til 20 000,- per år med samme virkningsdato.
Delta's lokalavdeling vedtar protokollen. Bjugn kommune tar forbehold om godkjenning.

Bjugn kommune

Delta's lokalavdeling

Arnfinn Astad
Ordfører

Tor Langvold
Rådmann